

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 3 k. 40 f.

ÁRUFIZETÉSEK:
4-hasábos post sor egyszer 20 Ml,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólír sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szombat, március 12.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérlelk: A béke garanciái.**
- Az újonejavaslatot elfogadták.**
- Klerikális gazemberek és gyáva szabadelvű párt.**
- Az orosz-japán háború.**
- A kereskedelmi- és iparkamara ülése.**
- A szegedi árvíz aradi emlékei.**
- Az ország örömmámora.**
- A lefoglalt Népszínház.**
- Vádak a talpai jegyző ellen.**
- A politika eseményei.**
- Az automobil-szédelgés.**
- Lévéldőző magyar gróf.**
- Erőszakos esküvő.**
- Tárcs: Három könyvről.** Irta: Kaszab Géza.
- Regény-Csarnok: A mellé.** Irta: Adeler M.

A béke garanciái.

Arad, március 11.

A tegnapi helyreállott parlamenti béke hullámverései még folyton mozgásban tartják a kedélyeket. Mérlegelik horderejét, kutatják indító okait és a háttérben volt rejtett hatásokat. Miután pedig a leszerelt obstrukciónak kiválóan személyes motívumok szolgáltak alapjául, természetes, hogy a béke méltatásánál is a személyi tekintetek bírnak első sorban jelentőséggel.

Epen azért nem egészen jogosulatlan a szkepszis, mely akár a béke őszinteségében, akár tartósságában tamáskodik. Különösen az a körülmény, hogy az elemi erővel beállott rögtönös leszerelés

Apponyi Albert grófnak, az obstrukció apjának hozzájárulása nélkül történt meg, költöhet aggodalmakat azokban, a kik a kulisszák mögött előkészített újabb megújult jelentések történetéből következtetnek a jövőre.

A békére vezető lépéseket Kossuth Ferenc és az ő barátai kezdeményezték az ellenzék részéről. A hazafiság és az ember-szeretet voltak főképen az indító okok és mindenkorra eltörölhetlen bizonyítékául fog ezen esemény szolgálni Kossuth jellemrajzában az ő hamisítatlan és önzéstelen hazafiságának.

Nem így áll azonban a dolog az ellenzék másik — titkos, de annál agilisabb — vezérével, Apponyi Albert gróffal. Ezen nyugtalan lelkű és balsikerekben gazdag államférfiu az új fordulattal egyenesen a talajt vesztette el lába alól. Nem csak hogy *nélküle* történt a mi megtörtént, hanem egyenesen *ellenére*. Közvetlenül a nevezetes ülés előtt még ő hirdette lehangosabban a végtelenségig vivandó harcot, és csak azok, a kik az ő vállalkozásainak következetesen beálló bukásaiból varrtak himet a jövőre, sejtették, hogy most talán mégis fel fog derülni a hazának ege, mivelhogy Apponyi oly nagy erélylyel gyűjti föléje a vést hordó fellegeket. Valamint hogy akkor, midőn Apponyi a képviselőház újabb megkezdődött ülései alkalmával a békeszerzésre vállalkozott, mindenki tudhatta, hogy szándéka nem komoly, mert *tényleg*

a harcot szervezte, és ha még komolyan is akarta volna a békét, nem lehetett volna beálltára számítani, mert az egymás ellen támadt kedélyeket és pártokat az ő közbelépése és szereplése már a természeténél fogva inkább izgatni, semmint csillapítani van hivatva.

Kétszeres lemaradás pecsételte meg Apponyi gróf bukását: először az események kifejtése dezavualta őt és államférfiu élelétását, másodsor pedig a pozíciója lett teljesen tarthatatlanná, mint-hogy épen annak a kormányférfiunak állása szilárdult meg végképen a váratlanul beállott fordulat által választotta el magát, s a kivel szemben oly annyira kiélezte a személyi ellentéteket, hogy csak az ő — *biztosra várt* — bukása esetén maradhatott volna meg a guvernementális pártban, a melyhez még mindig számította magát, és a melyet sajátképen a politikai erkölcsök meghazudtolása nélkül sem ő, sem társai ismét el nem hagyhatnak.

Nos hát, a kik a beállott parlamenti béke tartósságáért remegnek, épen abban találják aggodásuk legfőbb okát, hogy Apponyi és az ő barátai részére az annyira óhajtott új rendnek mihamarabbi megbomlása — *életkérdés*. A legutolsó szavazásnál nemmel szavazó kaszinó grófok keresni fogják lelkök megzavart egyensúlyát, és legalább is örömmel fognak üdvözölni azt az újabb kavardást, mely a „nem! soha!” féle demonstratív lesza-

Három könyvről.

(Bajtay Mihály: Emberek. — Tompa Kálmán: Nagy esztendő. — Peterdi Andor: Szívem.)
Irta: Kaszab Géza.

Régi igazság, hogy nincs az az átlagember, akiben az állati ösztönökön felül valami más, finomabb, légiőbb érzés ne rejtőznék. Általában el lehet azt is mondani, hogy az egész emberiség átlagemberekből és különcökből áll. Középfokozat nincsen, csupán az átlagemberben nyilatkozik meg néha a különc, és a különcben az átlagember. Ezek a megnyilvánulások adják a jellemek variációinak az ezreit, és miután ebben a skálában az egyes árnyalatok elenyésző elváltozásait csak éles szemmel lehet észrevenni: kevés az az író, akinek megadatott, hogy élő és létező emberekről, ne pedig félistenekről vagy talán épen tetszés szerint rángatható bábokról írja meg a maga elhíhetős és okoszerű meséit. Az írónak mindenekelőtt látnia kell. A fantázia kérdése másodrendű kérdés, amely feltétlen alárendeltségben kell, hogy álljon a megfigyelő képességgel szemben, különben a mesék világába ragadja az író.

Bajtay Mihályban a látó ember és a fantasztika erős harcot vívnak egymással. Legalább abból az „Emberek” című novellás kötetből, amelyet most bocsájtott a könyvpiacra, ez tűnik ki. Bajtay tud látni, de a fantáziája gyakorta rá veszi, hogy ne akarjon látni. Sokszor az élet erősszemű megfigyelőjének, az emberi

lélek hivatott fürkészőjének mutatja magát, de a következő pillanatban elragadja a képzelete, és a földről egyszerre a felhőkbe szökken. És ez utóvégre nem is róható fel hibául, ha az egyéniség rovására megy is.

Ez az oka, hogy a könyvbe foglalt tíz novella közül épen azok a legértékesebbek, amelyekben kevés a cselékvés. Egyszerű emberek egyszerű életéből kikapott jelenetek ezek, amelyek minden cifraságtól menten állanak előttünk, és megkapják a lelkünket az igazságukkal. Három ilyen elbeszélés van ebben a kötetben: a *Találkozás*, *Florida* és *Amor verus* címűek. Mindezeket felülmúlja a könyv legszebb, novellája, az *Él nos mutamur* című, amelyben a megfélemtet fanáziával ölelkező megfigyelés hatalmas vonásokkal megrajzolt képét tárja elének azoknak a századalu női lelkeknek, amelyeket általában megfejthetlenségnek szoktak nevezni.

Ebben a négy elbeszélésben igazán emberek szerepelnek, még pedig egészséges emberek. Bajtay azonban beteg embereket is lát. Embereket, akik morálisan insanityben szenvednek, és akik ennél fogva inkább állatok, mint emberek. Ilyenek szerepelnek a *Magda* és az *Adám és Éva* című elbeszélésekben. Az elsőben egy férfi, aki vőlegény, de emellett fel akarja ujítani a régi szeretőjével folytatott viszonyt; és ez a régi szerető, aki most a férfi menyasszonyának cselédje, urnője egy rossz szaváért elfogadja az ajánlatot. A másik elbeszélésben egy asszony szerepel, aki sértett húsfőből nyomor-

ba taszítja régi imádóját, aki az ő férjének alkalmazottja.

Meg kell vallanunk: a problémák elég érdekesek. Meg kell vallanunk azt is, hogy az elbeszélések felépítése reális alapokon áll: vannak rossz izlésű, és kétes erkölcsi fel fogású emberek. Nem is rosszak, nem is visszatartók ezek a novellák, és mégis rontják a könyv színvonalát. Édes Istenkém, ha valakinek olyan erős érzése van ahhoz, hogy észrevegye a mindennapi életárnyalatait: minek kutat az komplikál lélektani rejtélyeket? Rejtélyeket, amelyekkel nem tud egészen megbirkózni, amelyeket félig legyűr, és azután elibélik állítja őket, hogy birkozzunk velük tovább, hogy keresünk okokat, amelyek elhíhetős módon indokolják az okokat. Ezt megteheti egy Ibsen, megteheti egy Maeterlinck, akiknek a művei egy céltudatosan megválasztott irányt szolgálnak, és a kik a műveik befejezettségével rá kényszerítik az olvasót, hogy gondolkozzék a megoldás módjain, és számítsa ki azt az eredő pontot, ahonnan ez, vagy amaz a társadalmi kérdés kiindul. De nem teheti meg Bajtay Mihály, aki az irásival minden további tendencia nélkül akar bennünket gyönyörködtetni.

Bajtay elég erős tehetség, hogy elviselje ezeket a kifogásokat, amelyek könyve élvezetességéből nem vonnak le semmit, de amelyek mégis csorbát ejthetnek egy író megállapodott egyéniségén. Pedig Bajtay határozottan egyéniség, ha nincs is teljesen a megállapodottság magaslátán. Ruskin azt mondja, hogy a színek

vazásnak némi erkölcsi és logikai jogosultságot adhatna.

Jó lesz mindenestre a puskaport szárazon tartani, mert a miként a világon általában a béke mindenkor csak ideig-óráig tart, a harc pedig az ő ezerféle formájában örökké, ugy biztosak lehetünk arról, hogy a most kialakult parlamenti helyzet ellen is tovább fognak folyni azok a nyílt és titkos támadások, melyektől idáig sem tudott rendes mederbe tereledni már hosszú évek során át hazánk alkotmányos élete. Nem fog a harc szünni, mert él és dagad folyton annak forrása, a személyes gyűlölet. A mint Kossuth Ferencben a hazaszeretet legyőzte a párt szempontokat, ugy viszont Apponyi Albertnél — az ő hosszú nyilvános politikai életéből következtetve — a gyűlöletből fakadó háboruszkodás és cselvetés nem fogja soha érvényesülni engedni a haza iránt tartozó kötelességeit s az azok teljesítésére intő jobb meggyőződését. Apponyi Albert gróf önmagában statuálta Deák Ferencnek az ellentétét, annak a Deák Ferencnek, a ki azt mondta magáról, hogy „jobban szereti hazáját, sem hogy gyűlöli az ellenségeit“.

Az ujoncjavaslatot elfogadták.

(A képviselőház ülése.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 11.

A másfél esztendő előtt benyújtott ujoncjavaslatot ma általánosságban és részleteiben elfogadta a képviselőház. Ilyen hosszú vajudása még nem volt ujonctörvénynek. Két kormányt eltemetett a javaslat, a míg végre a mai pontig jutott, a mikor törvényerőre emelkedik. Ennek folytán március 21-én megkezdődik az 1903. évfolyambeli hadkötelesek sorozása.

A nagy eseményt rövid, csöndes vita kísérte, olyan, a minővel egyébkor, egy ülésen elintézték az ujoncjavaslatokat. Az ülés végén Tisza István miniszterelnök kijelentette, hogy legközelebb előterjesztést tesz a Ház munkaprogramjára nézve.

Milyen különös: a Ház dolgozni fog...

Az ülés különben a következőkép folyt le:

A képviselőház ülése március 11-én.

— Kezdeté 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

Főolvasás a jegyzőkönyvet, melyhez az öreg Madarász József siet hozzá szólni. Nagyon beleragadt már az ellenzék vérébe a jegyzőkönyvi vita, nem lehet azt olyan könnyen kihasítani belőle.

Madarász József: Nem tartja helyesnek, hogy a jegyzőkönyvben egyszer miniszterelnök gyanánt, egyszer meg képviselő gyanánt szerepel Tisza István. Kéri a jegyzőkönyv kiigazítását.

Ezt az indítványt persze megmosolyogják s aztán hitelesítik a jegyzőkönyvet.

Belitska Béni: Az állandó igazoló bizottság előadója: Jelenti, hogy a bizottságok Györgypál Demokos és Széchenyi Viktor mandátumát a kérvényezésre szolgáló harminc nap fenn tartásával végleg igazolták. (Helyeslés.)

(Az ujoncjavaslat.)

Elnök: Következik a napirend, az 1903. évre szóló ujoncjavaslat. A zárószó jogával elsőnek Uray Imre élhet.

Uray Imre távol van.

Elnök: A második zárószó joga Eitner Zsigmondé.

Eitner Zsigmond: Röviden, néhány szóval ajánlja indítványát elfogadásra. (Helyeslés.)

Elnök: Kovács Pál! (Főkiáltások: Nincs itt.) Ha Kovács Pál nincs itt, akkor Lovászy Márton következik.

Lovászy Márton: Ajánlja ellenindítványa elfogadását.

Ugron Gábor: Szintén kéri, hogy indítványát fogadják el.

Csávolszky Lajos: Kijelenti, hogy Ugron Gábornak tegnap nem volt joga az ő nevében is kijelenteni, hogy leszerel. O komolyan vette az obstrukciót és ki akart tartani mellette. Egyébként kéri ellenindítványa elfogadását.

Holló Lajos: El a zárószó jogával s kéri, hogy indítványát fogadják el.

Nyiry Sándor: Minthogy tegnap nem volt itt, kötelességének tartja, hogy köszönetet mondjon Thaly Kálmánnak és az egész ellenzéknek azért a humápus fölfogásért és hazafias eljárásért, melyet tegnap a póttartalékosok iránt tanúsítottak.

Madarász József: Ne köszön ön! Nem kérünk belőle. (Zaj a jobboldalon.)

Nyiry Sándor: Csak kötelességet teljesít. (Ugy van! a jobboldalon.) Tóth János indítványát a miniszter elfogadhatónak tartja, de a többi ellenindítványokat nem, kivételt képez az

a határozati javaslat, amely a kivételes katonai nősülési engedélyre vonatkozik, de ezt majd csak a véderőről szóló végleges rendelkezéssel fogják keresztül vinni.

Münnich Aurél: (Nagy zaj a baloldalon. Eláll! Eláll!) Köszönetet mond az ellenzéknek a véderő bizottság nevében.

Kubik Béla: Hát volt erre valami szükség? Mi? (Nagy zaj.)

(Szavazás.)

Elnök: Minthogy a javaslatához senki sem kíván szólni, következik a szavazás. Fölteszem a kérdést. Elfogadja-e a Ház az ujoncjavaslatot általánosságban, a részletes vita alpjául?

A többség elfogadja.

Következnek az ellenindítványok. Az első Tóth János ellenindítványa. Elfogadja-e a Ház?

A Ház többsége elfogadja.

A többi ellenindítványokat egymásután veti el a Ház. Közben egy kis házszabály vitát kezd Kubik Béla amiatt, hogy mikor kell elrendelni az ellenzéknek az ellenpróbát. Ebben a házszabály vitában Ugron Gábor és Polónyi Géza is részt vesz. Ezután folytatják a szavazásokat az ellenindítványok felett s valamennyit elvetik.

(A részletes tárgyalás.)

Szederkényi Nándor: A javaslat címéhez kér szót.

(Az elnöki széket Feilitzsch Arthur báró foglalja el.)

Lengyel Zoltán is a címhez szól s ajánlja, hogy a címben javítsák ki az évszámot.

Nyiry Sándor: Hozzájárul Lengyel indítványához, de Szederkényi indítványát mellőzni kéri.

Zichy Aladár: Stílusos módosítást ajánl.

Holló Lajos: Pártolja Szederkényi indítványát.

Münnich Aurél (előadó): Kéri Zichy és Szederkényi indítványának az elvetését.

Kaas Ivor: Schwarzgötb beszéd! Szégyelje magát. (Zaj a baloldalon.)

Elnök: Fölteszi a kérdést.

Az eredeti címet a többség elfogadja, Lengyel Zoltán módosításával.

Az első szakaszhoz:

Holló Lajos szól s stílusos módosítást ajánl.

Szederkényi Nándor: Hozzájárul Holló módosító indítványához. Reflektál Münnich előbbi szavaira.

Münnich Aurél: Néhány szóban reflektál Szederkényi szavaira s rektifikálja tévedéseit.

Elnök: Következik a szavazás. Elfogadja-e változatlanul a Ház az első szakaszt.

A többség elfogadja.

Következik a második szakasz, melyhez Nyiry Sándor a sorozás dátumának megváltoztatását ajánlja.

árnyalatai zenei árnyalatoknak felelnek meg; ha ezt az elméletet a Bajtay írásaira alkalmazzuk, akkor arra a meggyőződésre jutunk, hogy ő a mollskála embere. Lassan, behízelgő kedvességgel, gyakran érzégesen ír és csak nagy ritkán csap át más hangnembe. Fehér leányszobák tiszta levegőjét hozza magával ez a könyv; itt-ott, ha más légkörbe is visz bennünket, mégis óvakodik a moosarak büzhödt levegőjétől. És ez az ideális nézőpont veszi arra is, hogy beleüvedjen a romantika hazugságainak tömkelegébe, mint a hogy azt a Karácsonyest. A lovag szerelme, A kovács című elbeszéléseiben teszi. Szépek ezek a mesék is, de tulajdonul érdekesek és nincs bennük igazság.

Végeredményben el lehet mondani Bajtay könyvéről, hogy értékes munka. Ha tíz drágakő között egy két hamis gyémánt is akad, azért nem haragszik meg az, aki magáévá tette ezt a kis ékkögyűjteményt, a Bajtay Mihály „Emberek“ című könyvét.

A másik két könyv verseket tartalmaz. Mindakettőt színészember írta. Az egyiket Tompa Kálmán, az aradi színház volt tagja adta ki Nagy esztendő címével, a másikat Peterdi Andor bocsájtotta Szivem címmel a könyvpiacra. Tompa megállapodott ember, aki csendes rezignációval dalolja el a maga mondanivalóját; Peterdi erős szenvedélylyel keresi, követeli magának a boldogságot. Ez a két kötet alap hangja.

Tompa Kálmán kötetének nagyrészt hazafias költemények foglalják el. Ez az értékelenebb rész, mert hiszen hazafias órában új

hangokat találni nagyobb feladat manap, mint megtölteni a Danaidák hordóját. Ahol azonban lírai érzéseit önti dalokba, ott megváltozik a hangja. Nyugodtan, egyszerűen dalolja meg a családi élet melegét, a sok emberi vágyódást, a színészélet sok csalódását. Mintha széles mederben folyó vizek zugását hallaná ki az ember ezekből a versekből. A felszínen alig látszik egy-két nagyobbacska hullám, egy-két kistorku örvény. De ki tudja, minő harc folyik odalenn; a vízcseppek között, amelyek valamennyien felszínre akarnak jutni. A rezignált emberek sok keserűségének cseppjei itt tusakodnak ezekben a költeményekben, ki akarnak törni, de a nagy hullámok lenyomják őket. A nagy hullámok: a boldog családi kör sima hulláma, és az emberi törekvések felcsapó habja.

Nem kell ide dicséret; csak el kell olvasni az Élet című ciklus egy-két versét, hogy megérezze az ember azt a nagy szeretetet, éltető melegséget, amely ezekből a versekből kiárad. És mikor a gyermekeiről ír, megkapó őszinteségével ragadja meg a lelkünket:

S írom a dalt én szöszke fiacskám
Én kicsi lányom, írom a dalt,
Rólatok édes, tevé szivemnek
Értetek égő hangjaival.

Rosszak a versek? hadd legyenek csak!
Rosszak a rimek? bánom is én:
Ámde, mi bennök ihletet ad, kelt
Ott született a szív melegén!

Peterdi Andor más egyéniség. Egy sok szenvedéssel, nyomorgással terhes fiatal élet panaszaí sirnak ki a verseiből. Nem volt még része szeretetben, de érzi, hogy joga van hozzá. A kopláló szív követelődzése haragot ki a verseiből. Talán technikában még nem elég tisztultan, érzésekben még nem elég lehiggadtan tárja elének a gondolatait. De erő és akarat sugárzik ki belőle. Formátlan érzésekkel, tétozva indul a világnak. Csak azt érzi, hogy ember ő is, joga van neki is a szeretetre, a melegségre, egy pár hazug lánycsókra. És hogy az élet mindezt magtagadja tőle; keserű pesszimizmussal keresi a sötét színeket. Tehetségragyog ki a soráiból, és a leggyengébb versében is van mondanivalója. Az éjszaka ragadja meg legjobban; a misztikus sötétség, egy sötétségben kezdődött élet jelképe. És hatalmas akkorokban tör ki belőle az éjímádó sok keserűsége:

Emésztő vágyak ébrednek bennem,
Sóvár szemem új lángtól ég, ragyog;
A vér szivemben forr, miként a lava
S egy fájó, méla dalba olvadok;
A dal borong, miként az éj világa
S nyomán szememből forró könnyű perog;
Belétek fojtom szenvedő szerelmem,
Belétek . . . bűnös, szürke éjjelek! . . .

És a Peterdi hangja. Erős hang. Vajjon hová fejlődik? — nem lehet tudni. Annyi azonban bizonyos, hogy ez a fiatal ember nem hal meg anélkül, hogy a sirjára ne írhatná: Non omnis moriar!

Ugron Gábor: Ugy fogja fel a miniszter előterjesztését, hogy itt szolgálati idő kiterjesztéséről van szó. Ezt pedig másként nem lehet tárgyalni, mint a előbb kinyomatják és a Ház elé terjesztik az indítványt.

Nyiry Sándor: Kimutatja, hogy Ugron tervében van. Nemesek hogy nincs szó idő kiterjesztéséről, sőt redukciónról.

(Az őszl gyakorlatok.)

Elnök: Fölolvastatja a második paragrafus módosított szövegét.

Ugron Gábor: A fölolvastott szövegből azt következteti, hogy az őszl hadgyakorlatok után is visszatartanak a katonákat, mi által a katonaság létszáma 40,000 emberrel több volna, mint amennyi meg van szabva. Fölvilágosítást kér, hogy miért van szükség arra, hogy a legénység októberben túl is benntartassék: Indítványozza, hogy erre vonatkozó megszorítás tétessék a miniszter szövegébe.

Nyiry Sándor: Megmagyarázza a kérdést. Tagadja, hogy egy évfolyammal több legyen októberben túl a katonaság. Októberben szabadságolás lesz s a törvény csak azért legyen így megfogalmazva, hogy az elv fönttartassék. Kéri Ugron módosításának mellőzését.

Elnök: Fölteszi a kérdést. Elfogadja-e a Ház a módosított második szakaszt?

A Ház többsége elfogadja a szakaszt a módosítás-al együtt.

(A javaslatot elfogadták.)

A harmadik szakasznál:

Rátkay László kérte a honvédelmi minisztert, hogy eszközöljön ki kegyelmet a szegény elítélt katonáknak, akik a törvényen kívüli állapot áldozatai.

Nyiry honvédelmi miniszter általános helyeslés között kijelentette, hogy a kormány meleg érdeklődéssel kísérté az elítéltek sorsát és meggyőződése, hogy a hadvezetőség méltányosan fog azokkal szemben eljárni.

Wilczek Frigyes kéri, hogy a póttartalékosokat még április első felében, tehát a mezei munkálatokra bocsássák haza.

Nyiry honvédelmi miniszter megígérte, hogy ez ügyben értekezni fog a hadügyminiszterrel.

Ezután az *ujoncjutalék mezejánlásáról* szóló törvényjavaslatot részleteiben is elfogadta a Ház. (Éljenés.)

E szerint a sorozás március hó 21-én megkezdődik.

Ezután felolvassák a honvédelmi miniszter jelentéseit, amelyeket a Ház elfogad.

(A Ház napirendje.)

Elnök megállapítja a holnapi napirendet, a melyhez **Ugron Gábor** hozzászól és azt ajánlja, hogy holnap az interpellációkat és kérvényeket tüzzék napirendre.

Tisza István gróf miniszterelnök kijelenti, hogy a legközelebbi napokban a Ház munkarendjére nézve javaslatot fog tenni. Most csupán azt kéri, hogy holnap az indemnítást tüzzék napirendre.

Lengyel Zoltán kéri a Házát, hogy miután kedden, március 15-én szünet lesz, tartson szünetet a Ház hétfőn is.

Tisza István gróf miniszterelnök kijelenti, ha a Ház holnap végez az indemnítással, akkor hétfőn is lehet szünet.

Holló Lajos azt ellenzi, mert szerinte időt kell hagyni az indemnitás tárgyalására.

Végül **elnök** fölteszi a kérdést, mire a többség elhatározza, hogy holnap az ujoncjavaslat harmadszori olvasása és az indemnitás tárgyalása lesz napirenden. Ezzel az ülést véget ért.

TÁVIRATOK.

Monarklánk és Olaszország.

Róma, március 11. Az *Italianó* örömeinek ad kifejezést Ausztria-Magyarország és Olaszország uralkodóinak levélváltása és hozzáteszi, hogy *Ferenc József* ő felsége válaszában hangja újabb bizonyítéka a két uralkodó régi idő óta fenálló benső barátságának és ünnepies

megerősítése annak, hogy semmi sem tudja az Ausztria-Magyarország és Olaszország között fenálló szövetséget megrendíteni. Ennek a megerősítésnek éppen abban a pillanatban van jelentősége, midőn nemcsak Ausztria-Magyarország igyekszik a macedóniai reform keresztvitelére, hanem, a midőn szó van **Viktor Emánuel király** és **II. Vilmos császár** találkozásáról és a midőn **Loubet elnök** látogatása várható így a szárazföldi nagy nemzetek két politikai csoportosulása törekszik ugyanaz a cél felé mert ezek a szövetségek az egyes tagoknak egymáshoz való értékes barátságát nem zárják ki, hanem talán ez a barátság éppen összekötő kapocs a két szövetség között.

Klerikális gazemberek és gyáva szabadelvű párt.

A politikai helyzet tegnap óta nagyot változott. Erdekes, tanulságos és emlékeztető mindazáltal közölni a *Magyar Szó* nak, a liberalizmus e bátor, keményszavú és szókimondó harcosának alábbi cikkét, a melyben *Klerikális gazemberek és gyáva szabadelvű párt* címmel ír azokról, a kik *Tisza* Istvánt perfid és képmutató módon támadják. A cikk így szól:

Ugron Gábor tudvalevőleg meglopta a székelyeket 600.000 korona erejéig és kiszolgáltatta ezzel őket az oláh Albinának és egyéb ként is a legocsmányabb hitelező családokat vitte véghez. **Bartha Miklós** tudvalevőleg megakarta lopni a kálvins papok özvegyeit és árvaít 120.000 korona erejéig, egy 300.000 koronas óvadékesalást vitt véghez és mint függetlenségi pártelnök, annak idején **Bánffy** által fizettette magát, aki így akart szabadulni ennek a gazembernek brutális támadásaitól, aki egyik minden női erényekben diszes család aszára gául, becsstelenül, aljasul még a prostitúció vádját is merte gyanúsítólag odadobni a klerikális gazok örömeire és mindmáig tartó hálás támogatása mellett. Ugyanez alakok és társaik a szerbek egyesítésén dolgoznak lapjukban és a parlamentben. És mivel ez a csoport már kereste az orosz-francia politika rubeleit: kézen fekszik a gyanu, hogy az ország integritása és békéje ellen most miad rugók vezethetik e sötét alakokat és mi célból zavarják a magyar hadsereg harcképességét? Es így tovább és így tovább.

Hozták egy összeférhetlenségi törvényt, mondván, hogy ameyrk törvényhozó az állammal összefüggő közgazdasági tevékenységet is folytat: az tolvaj. Azt mondták: nem türjük tovább a közgazdasági tevékenység álarca mögé rejtőz tolvajokat.

Ellenben a mágnásoknak továbbra is megengedték az ilyen közgazdasági tevékenységet. Vagyis a vályu mellől elkergettek mindenkít, ők, a lakájok és mágnásgazdáik falhassanak lől mindent.

Ez urak kiadtak egy jelszót *Tisza* ellen. Az Ipar- és Kereskedelmi Bank megbukott, mert egy romániai petroleum vállalatnál nagy veszteségeket szenvedett. *Tisza* volt a bank elnöke és ámbár ő mitsem tehetett arról, hogy a bank egy vagy több rossz üzletet kötött, ámbár e tekintetben semmi kötelezettsége nem volt: mégis — mint beavatottak elmondták — a saját zsebéből 2,400.000 (kétfmillió négyszáz-ezer) koronát leolvasott a kár fedezésére. Ennek dacára a **Bartha Miklós** utján a klerikálisok által kiadott petroleumbüz jelszavát minduntalan kieresztik a parlamentbe a klerikálisok, mihelyt megrökönyödve azt látják, hogy *Tisza* helyzete erősödik és ők nem fognak hamarosan a *Tisza* helyébe ilhetni.

Ilyen körülmények közt azt kérjük, hogy

meddig bírja ezt ki a szabadelvűpárt türelme? **Olay Lajos** a gyenge **Pichlerrel** ki tudta verni a Házból a **Kossuth Lajost** gyalázó **Lepsényi** pátert. Hát a nagy szabadelvűpárt mikor kéri ki gyávaságából, hogy megleckéztesse azokat a klerikális gazembereket, akik a szabadelvűség vezérét gául, aljasul, becsstelenül minduntalan megrágalmazzák?! Azokat a klerikálisokat, a kik nyíltan bevallják, hogy csak személyi harcot folytatnak, hogy leszerelnek a klerikális **Apponyinak** minden feltétel nélkül, ha azt teszi meg miniszternek.

Az orosz-japán háború.

(Port-Arthur bombázása.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 11.

Alexejev hivatalosan jelentette a cárnak **Port-Arthur** újabb ostromát és habár ebben óvatosan kerül minden szót, a mely a japánok győzelmére vallana, a távirat arra mutat, hogy az oroszokat ezuttal *érezékeny veszteség* érte és még bizonytalanabbá tette reájuk nézve a **port-arthuri** erőd birtokát.

A szárazföldi hadat illetőleg az oroszok *valószínűlennek* tartják azt a tegnapi hírt, hogy a japán hadsereg **Mandsuriá**ba hatolt volna. Ezt eddig nem is erősítették meg; egy távirat annyit jelent, hogy a japánok eddig **Koreában** 25.000 embert szállítottak partra.

Mai távirataink ezek:

A port-arthuri ostrom.

Pétervár, március 11. **Alexejev** helytartó a következőket táviratozta a cárnak **Mukdenből** tegnapi kelettel:

A **port-arthuri** erősség parancsnoka jelenti: Körülbelül egy óraker éjfélt után fényszóróink világító körében hajók, nyilván torpedónaszádok jelentek meg, melyek ellen ütegeink 2 óra 40 perckor lőni kezdtek. A torpedónaszádai k a nyílt tengerre mentek. Reggeli 4 óraker a **Liaocsang** mellett levő világítótornytól nyugatra összeütközünk az ellenséggel. Nehány löves után az ellenség déli irányban távozott, torpedónaszádaink pedig hat óraker visszatértek a belső kikötőbe. Ujból kiküldték őket szemlére és egy ellenséges hajóraj megpillantása után visszatértek. A japánok, kiknek 14 hajójuk van, tüzelni kezdtek *cirkálóhajóink és torpedónaszádainkra*. **Liaocsangból** egész időn át tüzeltek. Ezekről bátorodom felségednek jelentést tenni.

Niuensvang, március 11. **Szomtauuk** jelentik, hogy e hó 2-án **Csongvancsongben** és környékén minden csendes volt. *A japánok közeledéséről mitsem tudnak*. A japán csapatoknak a **Jalu** folyam nyugati partján való megjelenéséről szóló legújabb híreket majdnem *hihetetlennek tartják*. A csapatoknak az orosz hadművelleti kiinduló pont környékén való ő-szevonása a kínai lakosságra súlyos terheket ró, különösen **Liaojangban**, hol az összes épületeket lefoglalták. Az összes jelentősebb vasuti állomásokon sátorokban táboroznak a csapatok.

Tokió, március 11. **Gensani** magánjelentések szerint a japánok 6-ika óta *háromszor ágyúzták Vladivosztokot*. A japán gránátok a város egyik részét felgyújtották.

Szjüuli jelentések szerint a házaló céhnek ismét hat tagját tartóztatták le oroszbarát üzelmek vádjá miatt.

Köln, március 11. Ide érkezett jelentések szerint **Port-Arthur** bejárata teljesen szabad. A *Retvizánt*, amely a többi hadi-

hajók szabad mozgásának útját állotta, sikerült a *belső kikötőbe* vontatni.

Roosevelt rendelete.

Washington, március 11. (Reuter.) Roosevelt elnök ma hosszasan értekezett Hay államtitkárral és a következő államrendeletet bocsátotta ki:

Az összes kormányhivatalnokok a polgári és hadi igazgatásban, valamint a hadseregben utasítanak, hogy nemcsak az elnöknek az orosz-japán háborúra vonatkozó semlegességi proklamációját kövessék, hanem minden olyan cselekedettől vagy szóbeli nyilatkozattól tartózkodjanak, amely a két hadvezető fél bármelyikének alapos okot szolgáltatna a panaszra. Az Egyesült-Államok kormánya az Egyesült-Államok lakosságát nemcsak amaz őszinteségek képviseli, melylyel semlegességet igyekeznek megőrizni, hanem abban az őszinteségekben is, melylyel a jelen háború kitörését fájlatják és reméli, hogy a háborúnak nemsokára vége lesz a nélkül, hogy a veszteségek nagyok lennének. Az ilyen elkerülhetetlenül azt hozza magával, hogy a résztvevők nemzeti érzékenységét kívül állók könnyen felingerelhetik olyan dolgokkal, melyek sérelmeseknek és kedvezőtleneknek magyarázhatók. A hadakozó felek igényei nagyon gyakran ellentétben állanak a semlegesek kötelességével és feladataival, úgy hogy éppen a kötelességük és feladatuk bajos teljesítésénél nehezen kerülhető el az, hogy az egyik vagy a másik párt valamin meg ne ütközzön. A megütközés ilyen elkerülhetetlen okaihoz, melyek kötelességteljesítésből erednek, nem szabad elkerülhető okokat is juttatni. Erős és öntudatos nemzetnek nemcsak a szomszéd jogaira, hanem annak érzékenységére is tekintettel kell lennie és mai napság a világ összes nemzeti szomszédok. Mérséklet, udvariasság és önfegyelmzés épp úgy jellemezzék a nemzetközi érintkezést, mint a magánosát. Az összes polgári, katonai és tengerészeti alkalmazásban lévő kormányhivatalnokoktól elvárja, hogy szóban és tettben úgy viselkedjenek, hogy ne adjanak a legcsekélyebb okot sem idegen, sem barátságos hatalomnak, sem senkinek a megütközésre.

Egy japán nő hőstette.

Szentpétervár, március 11. Koreában eddig 25,000 japáni katonát szállítottak partra.

Dalni, március 11. Egy japán nő, aki itt és Port-Arthurban ismeretlen módon behatolt a kikötői hatóságok hivatalába, ellopva onnan a port-arthuri és dalni-i erődítmények terveit, azután megszökött a városból és a terveket átszolgáltatta a japán kormánynak. A japán kormány a merész nőt rendjellel tüntette ki.

SPORT.

Maione vivóakadémiája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 11.

Napról-napra nagyobb érdeklődés nyilvánul meg aziránt a nagyszabású vivóakadémia iránt, amelyet Maione Vince aradi vivómester e hó 18 ikán, vasárnap délután fél öt órakor a Központi szálló nagytermében rendez. A kibocsátott jegyek rohamosan fogynak, úgy, hogy aki az utolsó percre hagyja a jegyvásárlást, az abba a kellemetlen helyzetbe fog kerülni, hogy jegy hiányában nem nézheti végig a szerződött érdekesnek ígérkező mérkőzéseket.

A vivóakadémián öt mester és tizenkét amatőr fog résztvenni. A mesterek mérkőzésében különösen izgalmasnak és érdekfeszítőnek

ígérkezik Maione Vincének Solimena Ernesto olasz (római) vivómesterrel való mérkőzése, amely valószínűleg az estély clouja lesz. Az amatőrök részére díjakat tűztek ki, amelyekért bizonyára ugyancsak erős versengés fog kifejlődni Arad legjobb amatőrívói között. A díjakat a tegnapi számunkban felsorolt sportkedvelőkből álló zsűri fogja a versenyzőknek odaítélni.

A vivóakadémián értesülésünk szerint Arad hölgyeinek színe-java is megjelenik, sőt a sporttal egyáltalán nem foglalkozók is tömegesen váltják meg jegyeiket. A mérkőzések közben lévő szünetek alatt katonazene fog játszani.

+ Aradi tornászok Temesvárott. A Temesvári Tornaegylet szombaton tartja meg versenynyel egybekötött évi rendes disztornáját, melyen az Aradi Tornaegylet egy csapattal szintén részt vesz. A csapat egy része dr. Steinitzer Pál alelnök és Nagy Sándor titkár művezető vezetése alatt d. e. 11 óra 56 perckor, egy része Fényes Iván dr. csapatvezető vezetése alatt délután öt órakor indul. Részt vesznek az ünnepélyen Steinitzer Pál dr., Fényes Iván dr., Reiber Emil, Biszterszky Kázmér, Solymos Ferenc, Petrysin Gyula, Gaál Dezső, Kell Lajos, Alt János, Hoffman János, Ziffer Sándor, Kintzler Zoltán, Duffner János, Kilényi Zoltán, Bauer Gyula, Bauer Béla, Vittkay György.

A szegedi árviz aradi emlékei.

(A huszonöt éves évforduló.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 11.

Holnap hajnalban lesz huszonöt esztendeje, hogy a Tiszának fékevesztett vad árja elöntötte, elpusztította Szeged városát. Az évfordulót kegyelettel ünnepeli meg Szeged városa, de az emlékekből bőven kijutt a szomszéd városnak, Aradnak, a mely a testvérnek szeretetével sietett a szegediek segítségére s adott vendégszeretők hajlékot a vész elől menekülőeknek.

Még a hajnal óráiban érkezett Aradra a távirat, a mely a vész hírére tudatta. Nyomban megkezdődött a segítő akció. Az első pillanatban Salacz Gyula polgármester hatszázötven darab fáklyát küldött Temesváron át Szegedre.

Arad városa az nap ép közgyűlését tartotta. A törvényhatósági tagok szomorúan, megdöbbenéssel hallgatták, hogy Szeged város polgármestere a következő táviratot intézte Arad hatóságához:

A katasztrófa beállott. Emberáldozat igen sok. Elelmi szerekre nagy szükség van. Kérünk kitelhető segítséget. Városunk egy romhalmaz.

A város azonnal 1000 forint rögtönísegélyt utalványozott és segélybizottságot küldött ki, a melynek tagjai lettek: Salacz Gyula polgármester, Varga Janos és Herz Miksa. A bizottság azonnal tanácskozássra vonult félre, s megbízták a főkapitányt, hogy dobszó útján hívassa föl a város lakosságát: szállítson azonnal minél nagyobb mennyiségű élelmiszereket a városházára. A közgyűlés által megszavazott összegből 300 forintért 1500 kenyert, két métermázsas szalonnát és egyéb élelmiszereket vásároltak, s azokat már másnap reggel, mint első szállítmányt utnak indították.

A közgyűlést, Lukácsy Miklós indítványára, a hír hatása alatt felfüggesztették.

Még a katasztrófa napján, a Lloyd-társulatban azonnal 250 forintot adtak össze, Varga János ivén száz forintnál több, egy harmadikon 45 forint gyűlt be. (A későbbi gyűjtések összege Aradon körülbelül 10000 forintot tett ki.) A színházban diszeldadást rendeztek, felemelt helyárrakkal a szegediek javára.

Az aradi tűzoltó egyesület mentő csapatot küldött az árvizhez, a melynek tagjai „Arad

város” feliratu karszalagot viseltek. A csapat, a melynek vezetője Schör Albert volt, derekasan dolgozott az árviznél, s mintegy kilencven embernek mentette meg az életét.

Átment az árvizhez Boros Beni, akkor az arad-körösvölgyi vasut főmérnöke, a ki nek bátyja: Boros Frigyes építészeti felügyelő a mentésnél volt elfoglalva. Boros Beni szakértő tanácsokkal segített a mentés technikai vezetőinek. Barabás Béla, aki akkor egyetemi hallgató volt, száz főnyi csapatot toborzott össze a diákokból és lement velük Szegedre, hogy ha ember kell a munkához, hát itt vannak ők.

A megyebeliek részvéte is kifejezésre jutott. A pécskaik több napon át 2—3000 kenyeret küldtek Szegedre. Azután jöttek a menekülők. Aradváros kapitánya mintegy százötven menekülő szegedi család érdekében kérte Aradváros polgárainak vendégszeretetét.

Az árviz folytán a szegedi összes honvédpárancsnokságokat s a 46-ik gyalogezred parancsnokságát Aradra helyezték ideiglenesen át.

A kereskedelmi- és iparkamara ülése.

(Uj levelező-tagok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 11.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara pénteken délután ülést tartott Kristófy János elnöke alatt. Az egybegyűlt tagokat kellemes meglepetés fogadta, egy pompás modern-stylű csillár, mely a nagyteremben van elhelyezve s melyet az aradi áll. fa- és fémipari iskola növendékei készítettek Jankó tanár izléses tervezete alapján.

Az ülés a szokásos elnöki közlésekkel vette kezdetét, melyek során jelentős tétetett a kamarai zárszámadások jóváhagyásáról, Gáman Zsigmond kolozsvári kamarai titkár ötven éves titkári jubileumáról, a békési cipészszaktanfolyam berekesztéséről, a hegyaljai szőlőbirtokosok érdekében kívánt menetrendi változásokról, a közös hadsereg bakkancsszállításáról stb.

Jelentették azután, hogy a kamara nyugdíjszabályzatát a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyta. A nyugdíjbizottságba a kamara részéről Éles Ármán és Reinhart Gyula alelnököket választották be.

Majd vásári és piaci ügyek hosszú sorozata következett. Gyomának véleményezi a kamara, hogy országos állatvásárait egy nap helyett két napon át tarthassa, de a községnek egy második hetivásár engedélyezése iránti kérvényét elutasította a teljes ülés. Aradmegye vásárrendezési szabályrendeletét a forgalom bönítésára vezető drákói szigorú és indokolatlan rendelkezések kihagyásával jóváhagyásra véleményezte; Elek község piaci díjszabályzatát most már másodsor utasította vissza, mert azt a község újból változatlanul terjesztette be. Szarvas község vámdíjtárfája némi módosítások mellett jóváhagyásra ajánlatik. Zimánd-Ujjalu községet hetipiac engedélyezése iránti kérvényével elutasította a kamara, ellenben Vadász községnek hajlandó megengedni, hogy április 7-ére eső országos vásárját ezentul az április 20-át magába foglaló hét szerdjára tűzze ki.

A kamarai ház 40.000 koronás kölcsönnek annuitásos kölcsönre való konvertálása határozatba ment. A kamara a konverziót a pesti hazai első takarékpénztárnál eszközli és pedig 4.95 százalékos annuitás mellett. A kölcsön ötven évre szól.

Ezután több iparkihágási ügy véleményezése következett. A kamara egyik ügyben se látta fennforogni az iparkihágás esetét és az újsághirdetések miatt emelt panaszok elutasítását véleményezte. Egyik békésmegyei ügyben azonban marasztaló ítélet jóváhagyása mellett foglalt állást a teljes ülés.

Allást foglalt továbbá a kamara a cukor-
orgalom könnyítése és a cukornak olcsóbbá
étele érdekében, — több új államvasúti díj-
szabás ellen, melyek ártalmára szolgálnak a
kereskedelemnek, a katonaság természetesség-
etel beszerzésénél követett azon eljárás ellen,
hogy a versenytárgyalásokból kizárják a ke-
reskedőket stb.

Végül a közös bizottság előterjesztése ifj.
Walder Gyulát, a pesti hazai első takarékpénz-
tár egyesület igazgatóhelyettesét, Reiber Emilt,
az Osztrák-Magyar bank aradi fiókjának főnö-
két, Laczay Endrét, az Aradi ipar és népbank
vezérigazgatóját, Natland Bernátot, a Polgári
takarékpénztár vezérigazgatóját és Markóczy
Lajost, az aradi vágongyár technikai igazga-
tóját levelező tagokká választották meg.

Jelen voltak az ülésen Kristyóry János elnök,
Eles Armin és Reinhart Gyula alelnökök, Bing Vil-
mos, Domány József, Kohn S. N., Maresch Gyula,
Schwarcz Simon, Tedeschi Viktor, Wadowszky Gusztáv,
Assael József, Glück Károly, Mihalik József,
Rosmanith Albert, Steigerwald Alajos, Inokai Tóth
Lajos, Walder Gyula, Weisz Sándor beltagok, Top-
csi László (Makó) kültag, Marschall Lajos dr. titkár,
Edvi-Ilés László m.-titkár.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre választmánya
szombaton, március 12-én este kilenc órakor a
kör helyiségében rendes havi és közgyűlést elő-
készítő gyűlést tartja, a melyre a választmány
tagjait ez uton is meghívja Tedeschi Viktor
elnök.

Az ország örömmámora.

(Thaly Kálmán üdvözlése.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 11.

A parlamenti béke megkötése, amely
az ország sorsának fordulását jelenti, min-
denütt lelkes örömet keltett, ahol csak
magyarok vannak. Egy az örömben minden
pártbeli, akármilyen távol vagy közel volt az
obstrukcióhoz. És ez érzés közepette min-
denütt ünneplik a képviselőház csütörtöki
ülésének hőseit, Thaly Kálmánt, az ősz
történettudóst. Az ő fölszólalása, okos,
szívekhez szóló, tapintatos békitő szavai
háritották el a parlament felől a legelke-
seredetebb küzdelem veszedelmét és hoz-
ták meg a rég sóvárgott békét.

A Bécsben élő magyarok között is óriási
az öröm. Perczel Dezső, a képviselőház elnöke
ma Bécsből a következő táviratot vette:

Üdv a magyar képviselőknek hazafias
elhatározásukért! A tegnapi esemény öröm-
könyveket csalt szemünkbe. E nap örök em-
lékére gyűjtést indítunk valamely örökké
fennmaradó, látható jelre, valószínűleg egy
Budapesten föllábitandó békekutira.

Aláírva:

Négyszáz bécsi polgár.

Egy másik „A magyar képviselőháznak”
címzett bécsi távirat így szól:

Éljen Tizza, éljen Thaly!

Több magyar nevében.

Perczel képviselőházi elnök az ország min-
den részéből egymásután kapja az üdvözlő tá-
viratokat.

Thaly Kálmánhoz valósággal vaggonszámra
érkeznek az üdvözlések. Az első között Csáky
Albin gróf, a főrendiház elnöke gratulált a kö-
vetkező szövegű távirattal:

„Éljen az igaz hazafi!”

Thallóczy Lajos, a külügyminisztérium osz-
tályfőnöke, a jeles történétíró, a következőkben
gratulált Thaly-nak:

Büszkeséggel és lelkesedéssel tölt el igaz
hazafiai föllépésed. Nagy tettet műveltél, én
szeretett régi mesterem.

Jött egy német szövegű üdvözlő távirat.
Ez így szól:

Dem Friedensbringer — ein donner-
des Éljen!

Dr. Armin Patzauer.

Az ország különböző városaiból Thaly Kál-
mán százszámra kapja a táviratokat, a mai
nap folyamán pedig az előkelőségek hosszú
sora személyesen gratulált neki.

Thaly Kálmán egy újságíró előtt nyilatko-
zott tegnapi szereplésének körülményeiről.

— Életemnek ez a mai volt egyik legszebb
napja, — mondotta meghatottan.

A missziójáról így nyilatkozott:

— Eleintén biz én vonakodtam. Még ma
reggel is azt üzentem Kossuth Ferenc elnö-
künknek, hogy jobb lesz, ha Barabás szólal
fel. Ugy gondolkozom, hogy Barabás exponált
harcias politikus, ha ő teszi meg Ugronéknak
az ajánlatot, jobban hallgatnak rá. És a képv-
selőházban ma a névszerinti szavazás közben
meg is kértem Barabást, a ki nem mondott
határozott nemet, de később, mikor Ugronék-
kal beszéltem, visszatértem hozzám, s azt mondta,
hogy nem vállalja. En sem igen bíztam a ki-
sérlet sikerében, mert tartottam attól, hogy
Ugronék nem hagyják abba az obstrukciót;
de nem akartam kitérni a kötelesség elől és
hazámra, nemzetemre oly nagy veszedelemnek
tartottam a bekövetkezendő elkeseredett küz-
delmet, hogy az utolsó pillanatban még meg
akartam tenni azt a lépést, melytől ha én nem
is vártam nagy sikert, de a melyre a képvisel-
lőársaim és Kossuth Ferenc megkértek. Tar-
toztam ezzel Kossuthnak, pártunknak, de ha-
zánkunk is.

Rövid kitérő alatt azokról az érzelmekről
szólt, a melyek beszéde alatt rajta erőt vettek.
A beszéd hatásáról így nyilatkozik:

— Mikor leültem és Tizza István föllálva,
megette nyilatkozatát, megvallom, meglepett.
Es jól esett. Éreztem, hogy ebben a nevezetes
pillanatban tennem kell valamit. És odamen-
tem Tiszához és kezét szorítottam vele.

Huszonöt év óta vagyok képviselő, de
olyan jelenetet még nem láttam, amilyen erre
következett. A jobboldalon felugráltak a képv-
selők, odarohantak hozzám. Elsőknek a minisz-
terek. Hieronymi, Berzeviczy, Cseh Ervin és
megöleltek, éljeneztek. Olyan őszinte volt a lel-
kesedésük, hogy igazán meghatott.

Mikor helyemre ültem, odajött hozzám
Wlassics:

— Kedves Kálmán bátyám — mondta —
az isten éltesen, büszke vagyok rá, hogy ta-
nitványod voltam.

A mi pártunkon is meleg, lelkes hangulat
volt. Amint obszerválni tudtam, az Ugronék
táborában sem volt már olyan hangos, szenvedé-
lyes a hangulat.

Főlintettem Perczelnek, s ő megértette,
hogy adjon szünetet. Felfüggesztette az ülést.
A szünet alatt is mind n oldalon ünnepeltek.
Hát hiszen, én csak a kötelességemet teljesít-
tettem, s ha eltaláltam a hangot, mely megfe-
lelt a helyzetnek, ez szerencse.

A szünet alatt — úgy tudom — Ugronék
kis tanácskozást tartottak. Csak Holló ellenezte
értesülésem szerint a leszerelést, ellenben Sze-
derkényi erőiesen e mellett szólott. És Ug-
ron is.

Hálát adok a Gondviselésnek, hogy öreg
napjaimban hazámnak, nemzetemnek és pár-
tomnak szolgálatot tehettem.

Kossuth Ferenc ma megleghangos levelet in-
tézett Tizza István gróf miniszterelnökhöz, a
melyben örömet fejezi ki a tegnapi nagy nap
nagy eseménye fölött és sajnálja, hogy beteg-
sége miatt nem vehetett részt a képviselőház
tegnapi nevezetes ülésén.

Ezzel kapcsolatosan ma a képviselőházban
híre terjedt, hogy a miniszterelnök megláto-
gatja a beteg fekvő Kossuthot József-körúti
lakásán.

A lefoglalt Népszínház.

(Két és fél napon végrehajtás.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 11.

Megírtuk, hogy Deutsch Géza földbirtokos
egy közjegyzői okirat alapján 118,000 korona
kölcsonttöke követelése erejéig pört indított ügy-
védje dr. Bánó József által Porzolt Kálmán,
a Népszínház igazgatója ellen s a követelési
összeg erejéig kielégítési végrehajtást ve-
zetett Porzolt Kálmán igazgató összes ingósá-
gaira.

Ezt a kielégítési végrehajtást a felperesi
ügyvéd közbenjöttével két és fél napon ke-
resztül fogatosította Gömbös V. ker. járásbí-
rósi végrehajtó. A végrehajtó lefoglalta a
Népszínház összes disszertárát. Ezek a diszle-
tek a Csokonai-utca 3. sz. házában, a Népszin-
házban és a Gizella uti diszletraktárban voltak
elhelyezve. Foglaltatás alá került még a Népszin-
ház férfi és női ruhátára. Lefoglaltatott továbbá
az a 30,000 koronás kauciósszeg is, amelyet
Porzolt a Népszínházi bizottságnál deponált,
mikor a színház bérletét elnyerte. Ezenkívül
zár alá került Porzolt Kálmán Csokonai-u.
3. sz. a. levő lakásán levő összes ingóság s
végül az a 3000 korona évi tiszteletdíj is, a
melyet Porzolt mint a múzeumok és könyvtárak
országos tanácsának titkára élvez.

Magától értetődő dolog, hogy a foglaltatott
felperesi a Népszínház összes pénztárait is le-
foglaltatta s ezeknek kezelése feletti felelősé-
get dr. Peller Imre zárgondnokra bízta, a ki
felperesi ügyvéd utasítására az összes befolyó
bevételeket akként kezeli, hogy a színház
üzemben tartása fennakadást ne szenvedjen.
A napi kiadások levonása után fennmaradó
tiszta hasznót a zárgondnok a bírói letétpénz-
tárba helyezi el.

A Népszínház működése ezen pénzügyi
válság következtében nem fog zavart szenved-
ni. A hitelezők ma vagy holnap már megtar-
tandó értekezletükön határozottan kifejezik, hogy
a színház üzemben tartására mindent elfognak
követni.

Arról, hogy Porzolt ellen csődöt kérjenek,
szó sincsen, már csak azért sem, mert Por-
zolt nem bejegyzett cég s így ellene a csőd-
nyitás nehézségekkel, s mi fő, a hitelezőkre
bizonyos kockázattal is járna.

A népszínházi bizottság ma délután
ülést tartott, amelyen több bizottsági tag azt
indítványozta, hogy Porzolttal, aki több évi
bérrel hátralékban van, e miatt bontsák fel
azonnal a szerződést, és alkalmazzanak helyette
ideiglenesen (két hónapra) mást, aki a színház
ügyeit elvezetni képes.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Kleopatra, operette. (Páros bérlet.)
Vasárnap: Délután: Tavaoz, operette. Este: Opre-
vics Sándor, szimfónia. (Páros bérlet.)
Hétfő: Götterhaite, dráma. (Páros bérlet.)

* Kleopatra. Csodálkozni lehet azon a buz-
góságon, amelylyel Zilahy Gyula a fővárosban
sikeresen színrekerült operettek bemutatását
mellőzi s azon a szorgalmon, amelylyel a félig,
vagy teljesen elbukott darabokat lehozza. A
„Koldus és királyfi” s még egynehány társa
után ma a Kleopatrát, Verő Györgynek ope-
rettjét kaptuk bemutatóni, egy olyan operettet,
amely a fővárosban annak idején még olyan
szereplővel is, mint Abrányiné Wein Margit,
csak mérsékelt sikert aratott. Az unalmassá-
gig szürke a darab meséje, a zenéje sem na-
gyon igyekszik a közepes fölé emelkedni.

Egy két énekszám van csupán benne, amely észrevehetően dallamos. Az előadás menetében nem volt meg a tökéletes folytonosság, bár a szereplők egyenként jól állták meg helyüket, legkülönösebben *B. Répásy* Gusztó, akinek nagy és hálás szerepe van a darabban, jól játszik, énekel és mutat benne. Az operett többi alakja élet és szín nélkül járkal a színpadon, a színészek sem csinálhattak belőlük többet és jobbat, mint amilyenek. (a.)

* **Takarodó.** Beyerlein híres drámáját, a *Takarodót*, melyet Zboray Aladár fordított a Vigszínháznak, *Zilahy* megszerezte előadásra s Arad lesz az első vidéki város, ahol az színre kerül. A darabból a próbák is megkezdődtek már, úgy, hogy a *Takarodó*, melyet állandóan zsufolt ház előtt játszanak Budapesten, egy legközelebbi ujdonsága lesz a színháznak.

* **Az aradi színház távozó tagjainak bucsuja.** Virágvasárnap, a színészet ujesztendeje közeledik már s minden társulatnál hatalmas változások következnek be a művészi ensemble-nél. Az aradi színház tagjai közül *nyolcan* távoznak el, kiket mások váltanak fel, s mindannyian valamelyik jobb szerepükben vesznek bucsut az aradi színpadtól és közönségtől. A bucsufellépések a jövő hét végén kezdődnek meg s csaknem az egész következő héten át tartanak.

A politika eseményei.

(Az indemnitás és a pártok. — A hétfői vakációért. — Apponyiék pártja.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 11.

Uj időszak nyílik meg a parlamentben. Egy időre szünetelnek a hadsereg kérdései, s holnap már egyébbel is foglalkozhat a parlament, mint az ujoncjavaslatokkal. Az új időszak megnyitának szóló eseményekről fővárosi tudósítónk a következőket táviratozza:

A *Kossuth-párt* ma este értekezletet tartott, a melynek tárgya a képviselőház holnapi napirendjére tűzött *indemnitás-javaslat* volt. Az értekezlet *Barta* Odónt bizta meg, hogy a párt álláspontját az indemnitással szemben kifejtse.

Hasonló tárgyban tartott konferenciát a *néppárt* s a főlshólalással *Csernoch* Jánost bizták meg.

A *Szederkényi-párt* elhatározta, hogy az indemnitás körül *vitát provokál*. Politikai körök véleménye szerint ez a határozat arra való, hogy a kormánytól a *hétfői szünetet* kicsikarja. Valószínű, hogy a holnapi ülés alatt kompromisszum-féle fog létrejönni, a mely szerint hétfőn nem lesz ülés (miután a következő nap: március 15-ike ugyis szünet) s ennek fejében még *holnap megszavazzák az indemnitást*.

A *nemzeti párti disszidensek*, a kiknek külön párttá alakulását a tegnapi események végleg megpecsételték, ma este szintén értekezletet tartottak. Az értekezleten *Apponyi* Albert gróf hosszabb beszédet tartott a disszidensek pártprogramjáról. Beszélte az *önálló vámtérületről*, különböző katonai kérdésekről, hangoztatta a *magyar vezényszót*, s hogy a vezényszó megállapítása az országgyűlés dolga, és egyéb hasonló nemzeti ábrándokat. A disszidensek abban állapodtak meg, hogy a párt programját végleg a legközelebbi ülésen állapítják meg és bocsájtják ki.

Lövöldöző magyar gróf.

(Utcai merénylet — Kényszerből.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 11.

Bécsből igen érdekes és részleteiben szinte megmagyarázhatatlan eset hírére hozza a táviró. Egy férfi többször rálő revolverrel egy asszonyra, akit nem ismer, akit sohasem látott. Tettének okát nem tudja megmagyarázni; azal mentegeti magát, hogy *ellenállhatatlan kényszer* hatása alatt cselekedett. Az eset részletei a következők:

Ma este nyolc óra tájban a bécsi Radetzky-híd mellett a robogó tramway lépcsőjéről egy elegáns öltözött fiatalember ugrott le, és zsebéből revolvert rántva, *ötször egymásután rálőtt* egy éppen arra haladó hölgyre. Két lövés a hölgy testébe hatolt és súlyosan megsebezte.

Természetesen rögtön óriási csődület támad a fiatalember és a földön véresen fekvő hölgy körül. A néptömeg megakart linchélni a merényletet, akit csak nagy nehezen sikerült a rendőröknek a felbőszült csoport kezei közül kiszabadítani és a kerületi rendőrségre beviselni.

A kihallgatás során kitűnt, hogy a lövöldöző ur *Csáky* Napoleon gróf, aki a külügyminiszteriumban mint segédtitkár van alkalmazva. Megmotozása alkalmával *tízezerkét száz korona*t, és több személyazonosságát bizonyító okiratot találtak nála. Arra a kérdésre, hogy tette miatt követte el, így felelt:

— Ellenállhatatlan kényszer hatása alatt cselekedtem. Az illető hölgyet nem ismerem, sohasem is láttam, de valami megmagyarázhatatlan hatalom kényszerített, hogy öljem meg.

A megsebesült hölgyet, mihelyt magához tért, ugyancsak kihallgatták. Ő is azt állítja, hogy Csáky Napoleon grófot sohasem látta. A merényletet letartóztatták, mivel attól félnek, hogy közveszélyes őrült.

Megjegyzendő, hogy a külügyminiszteriumban sohasem vették észre, mintha Csáky nál a legkisebb elmebeli rendellenesség is forogna fenn. Egyike volt a miniszterium leghasználhatóbb tisztviselőinek, és éppen azért nagyon sajnálják, hogy pályáját ez a szomorú eset megakasztotta.

Vádak a talpasi jegyző ellen.

(A panaszosok beadványa.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 11.

A mint jeleztük, a talpasi lakosok ma adták be az alispáni hivatalnál azt a fegyelmi feljelentést, a melyet jegyzőjük *Szelecsán* János ellen ügyvédjük *Opre* Péter a tőlük kapott adatok alapján készítet.

Dálnoki Nagy Lajos alispán a fölhozott vádakra nézve vizsgálatot szándékozik elrendelni, egyrészt a község békéje, másrészt a teljes igazság kiderítése céljából. A szocialista lázadásnak minősített talpasi zendülésnek indító oka a vádak beigazolása esetén egész más világitásba kerül; s egyesek érdekén felül az egész vármegyének vitális érdeke az, hogy amugy is bonyolult közigazgatást ne nehezíthessék meg szabálytalanságok által magok a közigazgatási közegek.

A terjedelmes vádirat huszonnégy pontban sorolja fel azokat a szabálytalanságokat, a melyeket *Szelecsán* János jegyző állítólag elkövetett. Ezek között a legsúlyosabbak a következők:

A jegyző a törvényesen megállapított díjazáson felül több ízben nagyobb díjakat szedett a teljesített munkálataiért. Nem elégedett

meg ezzel, hanem hat év előtt a saját telkt megvétette a községgel s kimondatta a képviselőtestülettel, hogy arra iskolát építtetne. A képviselőtestület bele is ment ebbe. Kicsont vettek föl az építésre, melynek törletése miatt a közköltség egyre nagyobb let; 1903. májusában végre kimondta a képviselőtestület, hogy kérvényt intéz a közoktatásügyi miniszter, hogy vegye át az állam az iskolás vegye át az építés hátralevő tartozásának fedezését is. A képviselőtestület utasította a községi jegyzőt, hogy az erre vonatkozó kérvényt készítse el. A jegyző azonban többszörös sügetésre sem készítette ezt el; a lakosság vége is türelmét vesztette, s így tört ki a zendülés.

Ezek azonban csak a szelidebb vádak. Sokkalta súlyosabbak azok, amelyek arról szólnak, hogy *Szelecsán* János állítólag a képviselőtestület jegyzőkönyvébe olyan határozatot vezetett bele, amelyek meg sem hozattak, is viszont olyan határozatokat, amelyeket a képviselőtestület meghozott, *kihagyott* a jegyzőkönyvből. Az adó kivetésnél a legszembetűnőbb *részrehajlásokat* követte el. Egyforma terjedelmű és minőségű szántóföldek közül az egyik tulajdonos telkét majd *kétannyi* adóval róttá meg, mint a másikat. Napokig be sem ment a hivatalába, ha valakinek hivatalos okiratra volt sürgős szüksége, kénytelen volt sokszor egy-két napig várni, amíg a jegyző bement a hivatalba.

Ezen kívül még több szabálytalansággal is terheli a feljelentés *Szelecsánt*. Mindenesetre ilyen vádak után, akár alaposak azok, akár nem, de a megyei közigazgatás érdekében is érélyes vizsgálatra van szükség.

Az automobil-szédelgés.

(Tizenöt „nyerő” és nyert.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 11.

Az az állítólagos angol automobil-vállalat, a mely ingyen kisorsolt tőf-tőf-kocsik révén akart jövedelmi forrásra szert tenni, az egész országra kiterjesztette a hálóját. A tegnap közölt személyeken kívül ma újabb nyolc eset hírére vesszük, a melyek mindegyike a *The English-French Motors and Cycles Company Limited* cégtől ered, s azonos módon elárulja a becsapási szándékot.

Aradon a tegnap közölt személyeken: *Szankovits* Miklós Máv. üzletvezető és *Bogdánffy* Béla dr. szolgabíró kivül egy harmadik valaki: *Böjthe* Pál aradi cs. és kir. 88. gyalogezredbeli hadnagy kapott értesítést az automobil-főnyereményről.

Temesmegyéből *Prepeliczay* főszolgabíró kivül még három „nyerő” híre érkezik: *Ratkovszky* Odón posta- és táviró-főnök, *Somogyi* Gyula fehértemplomi és *Rajasicsh* Vladimir csákovai főszolgabíró kaptak értesítést; az elsőnek egy 2000 frankos, a másodiknak egy 6800 frankos, a harmadiknak egy 5000 frankos automobil szánt a nagylelkű gyáros.

Kolossmegyében *Merza* Lajos kir. tanácsos, az Emke. főpénztárosa oly értesítést kapott, hogy a 8500 korona értékű III. főnyereményt kapta meg, (ugyanazt, a melyről *Bogdánffy* dr.-t is értesítette a cég.) *Lészay* Ferenc magyar-gorbói földbirtokos és *Zaleski* Imre hatvani főszolgabíró egy-egy 5000 frankos nyereményről kaptak értesítést.

Nagyváradon végül *Szunyogh* Péter jogszigorló kapott levelet az „angol-francia” automobil vállalatától.

A tegnapiakkal együtt tehát már tizenöt esetről van szó, de bizonyára sokkal többen lesznek, a kikkel a londoni spekulálók kísér-

letet tettek. Ez mindennél jobban bizonyítja, hogy az állítólagos, reklám sorsolás csak humbug, amely aligha ütött jól be.

Aradon még, a mint értesülünk, *Baross Ferenc* dr. központi szolgabíró kapta meg a főt említett vállalat prospektusait és nyermény-szelvényét; őt azonban nem tüntette ki semmi főnyerménnyel a vállalat, noha, a sors különös véletlene folytán a tizenöt szerencsés nyerő közül nyolcan ép főszolgabírák.

HIREK.

— **Az aradi sorozások.** A parlamenti béke folytán végre abba a helyzetbe jutott az ország, hogy az ujoncok sorozását meg lehet tartani. A sorozási tervezeteket még február 29-én felterjesztették a honvédelmi miniszterhez, a ki azokat helyben is hagyta. Ma érkezett le a honvédelmi miniszter rendelete, a mely szerint az 1882-ben született hadkötelesek sorozását Aradon április hó 13, 14, 15, 16-ik napon tartják. Az első napon az első korosztálybeliek, 14-én a második, 15-én a harmadik korosztálybeliek és az utolsó napon az elkésztettek kerülnek sor alá.

— **Khuen Héderváry gróf Temesvárott.** *Khuen Héderváry* Károly gróf, miután a királyi személye körüli miniszterségre nevezték ki, lemondott Temesvár mandátumáról. Az új választásra a temesvári szabadelpárt egyhangulag újra őt jelölte. A miniszter e hó 19-ikén utazik Temesvárra, és 20-ikán délelőtt tartja programbeszédét.

— **A sajtó-szabadság lakomája.** Három-négy éve az aradi hírlapírók a közönség bevonásával minden év március 15-ikén szabadság-lakomát rendeznek. Ezévből is megtartják ezt a szokást és március 15-én este a Központi szállóban a Kölcsey-egyesület irodalmi szakosztályának rendezése mellett fog lefolyni a lakoma, amely ma már rendkívül nagy érdeklődés nyilatkozik az aradi közönség körében. Az előjelekből ítélve a március 15-iki est nagy ünnepeességgel, jelentőségéhez illően impozánsul fog lefolyni, annál is inkább, mert a rendezőség mindent elővet ennek érdekében. A jelentkezési iver bevonását ma kezdik meg, s a jelentkezők által fizetendő 3 korona részvételi díjat is ma szedik be. Az irodalmi szakosztály elnöksége holnap este az ünnepség megbeszélése céljából ülést tart a Központi szálló éttermében.

— **Az ipartestületi választások.** A *Mihalik*-párt végrehajtó bizottsága a következő felhívást bocsátotta ki:

Szeretett Iparos Testvéreink!

A városban keringő kósza hírekkel szemben, mintha szeretett elnök-jelöltünk *Mihalik* József a jelöltségtől visszalépett volna, tudomásotokra hozzuk, hogy ezen híresztelések csak koholmányok, melyek minden alapot nélkülöznek és kortesfogások, s kérünk banneteket velünk együtt *Mihalik* József mellett helyt állani, kinek nevével vasárnap a választáson győzni fogunk.

Kérünk egyszersmind, hogy a közgyűlésen teljes számba jelenjetekek meg, s a szavazó lapokat, melyekben az előjáróságot pártkülönbség nélkül állítottuk össze, törítés nélkül beadni sziveskedjetekek.

A *Mihalik* párt végrehajtó bizottsága.

Az előjáróság jelölését a következőkben ejtette meg a *Mihalik* párt szűkebbkörű kiküldött bizottsága:

Ügyész: *Müller* Károly.

Előjárósági rendes tagok: *Assael* József, *Balogh* Dávid, *Barthel* Ernő, *Békési* Ferenc, ifj. *Czeiler* István, *Czermann* József, *Georgiades* József, *Gorzó* Antal, *Gruber* István, *Glück* Károly, *Glück*

József, *Gid* Samuel, *Hoffmann* Viktor, *inokai* Tóth Lajos, *Karczagi* Sándor, *Kadinsky* János, *Kaiser* Lipót, *Olasz* Lajos, *Panker* Viktor, *Probst* Mihály, *Mihály*, ifj. *Radocsányi* János, *Répássy* Pál, *Reinhart* Gyula, *Rosnanith* Albert, *Rothmüller* Ferenc, *Sebesy* Ferenc, *Szablóczky* László, *Steigerwald* Alajos, *Walder* Gyula, *Weil* Alajos. Előjárósági póttagok: *Havancsák* József, *Kohn* József, *Czeiler* István, *Schwellengraber* Gyula, *Fischer* Samu, *Fleischer* Adolf, *Seelinger* Andor, *Stojakovits* Milán, *Joanovits* Antal, *Bittenbinder* Konrád, *Roth* József, *Czernóczky* Mihály, *Fischer* József, ifj. *Müller* József, *Tóth* Mihály.

Számvevők: *Solymos* József, *Schäffer* Rikárd, *Tafrov* József. Póttag *Olár* Jusztin.

A *Berán*-párt szombaton este hét órakor *Porczán* Lajosnak *Magyar Király*-hoz címzett vendéglőjében tartja értekezletét. A pártvezetőség felkéri az érdeklődő iparos társakat, hogy ezen értekezleten minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

— **Selyemgubó beváltó állomás Aradon.** A földművelésügyi miniszter által a selyemtenyészés emelése céljából kiküldött szegszárdi meghatalmazott a napokban Aradon járt; meglátogatta *Varjassy* Lajos helyettes polgármestert és tőle, mint a város gazdasági tanácsosától helyiséget kért abból a célból, hogy ott selyemgubó beváltó állomást létesítsen. A helyiség július, vagy augusztus hónapban két-három heti használatra kellene, mert ebben az időben van a selyemgubó beváltás fődénye. *Varjassy* Lajos egyelőre nem tudott helyet kijelölni, mire úgy állapodott meg a kiküldöttel, hogy kérjen az hivatalos átiratban a fenti célra a városól helyiséget. Az átirat ma érkezett meg, de *Varjassy* Lajos távolléte miatt csak a jövő heti tanácsülésen fog a tanács határozni, hogy átenged-e egyáltalában helyiséget, és ha igen, — hol? Ha a városnak lesz ily célra alkalmas helyisége, bizonyára teljesítik a kérést.

— **Aradi vízmizériák.** Mióta *Institoris* Kálmán polgármester Arad város közigazgatási bizottságának határozata folytán közhírré tette, hogy a kinek a vízvezetéki csapján piszkos víz folyik, az tegyen jelentést erről a polgármesteri hivatalban, azóta (összevissza három napja) mintegy hat-nyolc jelentés érkezett a városházára. Ma *Urbányi* Béla városi főpénztáros küldött fel egy literes palackban vízvezetéki vizet, amely lila színe mellett oly piszkos és zavaros volt, hogy egyáltalában alig lehetett átlátni rajta. Amellett, hogy ilyen panaszok naponta érkeznek a városházára, az *Ujterem*-utca lakói arról panaszkodnak, hogy az utcában levő két közkutból mintegy három nap óta, — valószínűleg a csapok, vagy a vezetőső eldugulása miatt, — nem kapnak vizet, s így kénytelenek a régi, használatlan kutak poshadt vizét inni.

— **A mozgósítás.** A *P. H.* írja: A honvédelmi miniszteriumból ma küldötték szét a vármegyékhez és a törvényhatóságokhoz a mozgósítások tervezetét és az intézkedések megtételéhez szükséges utasításokat. Ezek két mázsányi csomagot foglalnak el, erősen lepecsételve, sőt le is plombázva. Értesülésünk szerint azonban a vármegyék és városok még most nem bonthatják fel a csomagokat — melyeken egyébként is jelezve van, hogy a „részt leges mozgósítási terveket” tartalmazzák, — hanem az utasítás szerint várniok kell az újabb intézkedés leérkezéig. További értesülésünk arról szól, hogy bizalmas rendeletet kaptak ebben a tárgyban az üzemvezetőségek is, mely szerint oszszák szét az állomásokon zárt borítékokban az intézkedéseket. Ezek csak a mozgósítást elrendelő napon bonthatók fel, amikor aztán abban a pillanatban beszünik a jelzett vonalakon

a személy és teherráforgalom egyaránt. Feltelesenül biztos és szavahihető forrásunk szerint a vasutigazgatók február havi „bizalmas” értekezletén ezeket a tevéket dolgozták ki, illetőleg beszélték meg.

— **Füredi József árvái javára a mai napon Berta Gizella k. a gyűjtéséből 6 kor. 60 fillért kaptunk.** Legutóbbi kimutatásunk 572 korona 60 fillér volt, ehhez hozzáadva a mai összeget, összes gyűjtésünk 579 korona 20 fillért tesz ki.

Berta Gizella k. a gyűjtéséhez a következők járultak hozzá adományaikkal: *Berta* Gizella 2 kor., *Szuricseszku* Tivadarné 1 kor., *N. N.* 20 fillér, *Tilipán* Pál 40 fillér, *N. N.* 70 fillér, *Szerb* Lola 40 fillér, *Balogh* Ilus 50 fillér, *Zeitler* Lajosné 40 fillér, *Király* Gyuláné 1 korona, összesen 6 korona 60 fillér.

— **A Császárfürdő sikkasztója.** *Budapesti* tudósítónk telefonálja, hogy a budapesti rendőrség ma délután letartóztatta *Possel* Jánost, a Császárfürdő pénztárosát, a ki *huszezer* koronát sikkasztott a reábizott pénzekből.

— **Március 15.** A *pankótai* hazafias polgárok március 15-ét a nagy naphoz illő módon ünneplik meg. Az ünnepélyt rendező bizottság a következő sorrendet állította össze: Március 15-én délelőtt 8 órakor istentisztelet az ev. r.-f. templomban, tartja *Köcsa* Károly ev. ref. lelkész. Innen a közönség a róm. kath. templomba megy, hol *Nagy* József róm. kath. plébános ünnepélyes istentiszteletet mond. Ugy az ev. ref., mint a róm. kath. templomban a *Kalkó* Károly vezetése alatt magán dalkör hazafias dalokat fog énekelni. Este 6 órakor kivilágítás. A tüzoltók fáklás menetel tartanak a gyermek zenekar közreműködésével. — Este 8 órakor banket lesz két helyen. A kaszinóban, hol az ünnepi beszédet *Gherba* Gusztáv községi jegyző tartja és a *Kövágó*-féle vendéglőben, a hol *Kalkó* Károly ev. ref. tanító fogja méltatni a nap jelentőségét.

A *mezőkövácsházi* Kaszinó az ottani polgári egylettel, a Katholikus körrel és az önkéntes tüzoltó egyesülettel egyesülve, fényes ünnepség keretében üli meg a nagy nap emlékét. Ünnepi beszédeket *Schmidt* József, *Simon* István és *Sehi* György dr. tartanak; ezenkívül több szavaltat és énekszám is tarkítja az ünnepély műsorát.

— **Verekedés a bécsi egyetemen.** Bécsből táviratozzák: Ma délelőtt fél tizenegy óra tájban kiújultak a bécsi egyetemen a botrányos tüntetések, amelyek ezuttal véres verekedéssé fajultak. A németek már jó korán elfoglalták az egyetem feljáróját és a lépcsőházat. A cseh tanulók későbbben jöttek és le akarták szorítani a németeket az oszlopcsarnokról. Ebből nagy dulakodás támadt. A németek botokkal és öklöző vasakkal rohanták meg a cseheket s egymásután hajigálták le őket a kőkorlátokon keresztül. Olyan nagy volt a dulakodás, hogy pár pillanat alatt igen sok cseh tanuló bezuozott fejvel, véresen hevert a lépcsőkön. A ballusztrádnak egy nagy részét kitérték és a kövekkel meghajigálták a cseh diákokat. A csehek még egyszer felrohantak az emelvényre, egy másik részük hátulról iparkodott megkerülni a németeket, de a német diákok ezt észrevették és nagy csoport visszafelé fordult s futva került szembe a csehekekkel. Az egyetem mögött már nagy csapat lovas és gyalogosrendőr várta a két csapatot. Kivont kard dverték szőjjel az egymásra rohanókat és kétélfől bekerítették úgy a németeket, mint a cseh diákokat is. Az egyetem téren megakadt a forgalom és ezernyi közönség nézte az egyetem térére torkolló utcákból a nagy verekedést. A z egyetemi tanács ma bezáratta a *Mensa* Akadémiát, mert félt, hogy a diákok oda is átvizik a dulakodást. A németek kiadták a jeiszó hogy a rendőrség ellen nem szabad demonstrálni. Déliben még mindig ellenségesen álltak egymással szemben a cseh diákok.

— **Dohányzási tilalom a vasutakon.** Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter a dohányzási tilalom dolgában az összes vasutaknak a következőket rendelte el:

Az összes állomási várótermek és zárt váróhelyiségekben, továbbá ott, ahol két étterem van, azok egyikében dohányozni nem szabad. I. minden vonatonál, melyhez egynél több ugyanazon osztályú kocsi van besorozva, legalább egy I., egy II., illetve egy I. és II. osztályú szakaszokkal bíró kocsi, szükséghez képest egy III. osztályú kocsi a nem dohányzók részére tartandó fenn. Ezeknek a kocsiknak még a folyosóin is tilos a dohányzás. II. A nem dohányzóknak fenntartott szakaszokat utközben még abban az esetben sem szabad dohányzó szakaszokká átalakítani, ha a dohányzó szakaszokban tulzsfülés áll be; ily esetben a dohányzók a nemdohányzók szakaszokban helyezendők el, ahol azonban a dohányzástól tartozkodniok kell. Ez a rendelet április hó elsején lép életbe.

— **Az Aradi Nemzeti Szövetség munkásképző intézménye** vasárnap, március hó 18 án, délután négy órakor a Weitzler János utcai polgári iskolában nyilvános szórakoztató és szakelődást tart. 1. Himnusz. Éneklí a waggongyári dalkör. (Karnagy Zoltai Mátyás.) 2. Szavallat. Előadja Mihajlovics János. 3. Szakelődás: 1848. március 15-nek emlékezte. Tartja Szendy János tanár. 4. Szavallat. Előadja Szalai Rezső. 5. Szózat. Éneklí a waggongyári dalkör. (Karnagy Zoltai Mátyás.) A belépés díjtalan. Ezen előadásra Aradváros hazafias iparosságát és munkásait ezennel meghívja a munkásképző intézmény elnöksége. A szakelődások idele sorozata ezen elődással bezárul.

— **Kálmán Mihály letartóztatása.** Sokan ismerték Aradon Kálmán Mihály ügyvédjelöltet, aki jogtudornak és egy magasrangú katolikus főpap rokonának adta ki magát. Aradról úgy vált el, hogy principálisa, Kell L'pót dr. kárára sikasztás követelt el. A megkárosított ügyvéd eleinte nem tett feljelentést, de mikor Kálmán főbbszöri felszólítás dacára sem fizetett, s Aradról megszökött, feljelentette a törvényszéknél. A feljelentés folytán a törvényszék vádtaancsa megkereste a budapesti rendőrséget, hogy pühatolja ki Kálmán Mihály lakását. Ez a kutatás azonban eredménytelen maradt. Az aradi kir. ügyészség befejezte a vizsgálatot s mintán Kálmán időközben sem került elő, az eljárást felfüggesztette. A minap aztán azt az értesítést kapta a törvényszék a budapesti rendőrségtől, hogy *Kálmánt elfogták.* Együttal kérdést intéztek ide az iránt, hogy van-e Kálmán Mihály ellen valami bűnügy folyamatban? A budapesti rendőrség most Kalocsára szállíttatja Kálmánt, ahol szintén követelt el néhány szélhámossságot. Itt aztán lefolytatják ellene a vizsgálatot s ennek befejeztével *elhozzák Aradra,* ahol ítéletet mondanak fölötte.

— **Óriási hajókatasztrófa.** Brémából jelentik, hogy a *Bretke* nevű parti gőzös ma a part közelében, vihar következtében egy szirttől léket kapott és egész személyzetével, valamint a rajta levő utasokkal együtt *elsüllyedt.* A hajón levőkölől senkit sem lehetett megmenteni.

— **Főszámoló takarékpénztár.** Az Aradmegyével szomszédos *Varjason* főnállott *Seorb takarékpénztár* mint szövetkezet kimondotta a főszámolását. A szövetkezet hitelezői hat hónapon belül való jelentkezésre hivatnak fel a szövetkezet igazgatósága által.

— **Halálozás.** *Arányi* (Steuer) Ferenc püankotai róm. kath. kántortanító 53 éves korában elhunyt. Temetése nagy részvéttel ment végbe. A boldogultban *Arányi* Dezső honvéhadnagy édes atyját vesztette el.

— **Lelkész választás.** *Kurtics*on a megüresedett gör. kel. román plébánosí állásra pályázatot hirdettek, amelyre hatan reflektálnak. A hívek egy része a tegnapi tartott gyűlésén *Vomiga* Dávid lelkészt, az aradi Tribuna Popou'ui volt munkatársát jelölte.

— **A battonyai közjegyző helyettes.** A szegedi közjegyzői kamara vasárnap ülést tart. Az ülés tárgya lesz többek közt a *battonyai közjegyzőségre* való helyettes kirendelés. Mint értesülünk, erre a helyetteségre *Somogyi* topolyai közjegyző helyettes van kiszemelve.

— **A Fiume kávéház új tulajdonosa.** A Szabadság téren levő *Fiume kávéház*at eddigi tulajdonosától *Varga István,* a Kass-féle vendéglő eddigi főpincére megvette. Az új tulajdonos pár nap mulva át is veszi a kávéház kezelését.

— **Egy egyesület, a melyet keresnek.** A hivatalos lap mai száma érdekes hirdetést közöl. Idéz egy egyesületet, vagy annak „ismeretlen jogutódait”, miután az egyesület, úgy látszik, nincs, de a vagyonából valami megmaradt. Az érdekes felhívás különben így szól:

FELHÍVÁS.

A budapesti kir. törvényszék felhívja a *Művészek segélyegyletét,* vagy ismeretlen jogutódait, hogy a 477/884. c. alatt kezelt 651 korona 84 fill., azaz hat-százötvenegy korona 84 fill. le-tét iránt igényeiket ennek a hirdetésnek közzétételétől számított három hó alatt jelentsék be, mert ellenkező esetben a le-tétet az állampénztárba fogja szállíttatni. Budapest, 1904. február hó 27. A budapesti kir. törvényszék.

— **Tengerésztisztek véres viaskodása.** *Algir-ból* táviratozzák: *Rampic,* az *Árpád* nevű fiumeli gőzös első tisztje szóváltásba került a hajó második tisztjével, *Rassiccal* és revolverrel rá-lőtt az utóbbira. *Rassic* jobb szeme felett megsérült. Ezután *Rampic kétszer fejbeltette magát.* Állapota reménytelen.

— **Az arad-csanádi vasut a városi szegény-alapnak.** Az 1903. évben az arad-csanádi vasutak összes vonalain a vasuti kocsikban és várótermekben felejtett és a vasutársaság által megtalált tárgyakat a minap elárverezték. Az elárverezett tárgyak árából befolyt összeget, 188 korona 14 fillért a vasutársaság a városi szegényalap javára mai napon beküldte a városhoz.

— **Égő nafta tárnák.** Lembergölől táviratozzák: A *Szlovo Polzskij*-nek jelentik *Boriszlav-ból,* hogy ott a *Freund*-cég nafta-tárnál és a *Rossenszki* és *Bogusz* cégek a szindikátustól megvásárolt tárnál *lángban állanak.* Ezekről a kormányhatóság még értesítést nem vett.

— **A lakáskereső tolvaj.** *Gyaponyi* József szeghalmi születésű rovott multu egyén, aki lopásért már három ízben volt elítélve, a napokban több helyen lopást követett el. *Világoson* két ízben, *Aradon* pedig egy ízben lakáskeresős ürügye alatt behatolt a lakásokba és amíg a szobákat megnézték neki, minden kezügyébe eső tárgyat ellopott. E manipulációnál *Horvát* József és *Németi* József nevek alatt szerepelt. A figyelmessé tett aradi rendőrség széleskörű intézkedéseket tett a tolvaj elfogatására és az összes környékbeli hatóságokat értesítette, hogy figyeljék meg az idegen lakáskeresőket. *Gyaponyi* erről mitsem tudva, tegnap beállított a *szigmondházi* községi rendőrhöz. A rendőr megfigyelte, és épen, mikor valamilyen zsebébe akart csusztatni, lefűlte. *Gyaponyi*t ma behozták Aradra, ahol *Green* Nándor tb. főkapitány előtt az összes lopásokat beismerte. Letartóztatják és beszámítták az ügyészség fogházába.

— **Halál az utcán.** *Polis* György negyvenhárom éves aradi püncemunkás ma délután a József főherceg-ut 20 ik számú ház püncéjéből több társával együtt egy tele levő boroshordót hozott ki, mikor hirtelen összeesett és a helyszínen meghalt. Az értesített rendőrség részéről *Berecz* Ferenc alkapitány és *Brück* Gyula dr. mentek ki a szerencsétlenség színhelyére, ahol *Brück* dr. szívszélhűdés folytán beállított halált konstataált. A holttestet hazaszállítták.

— **Toll Jancsi,** Budapest székesfővárosnak leghíresebb és legkedveltebb kisbögös szólíttája fiával és zenekarával együtt ma és holnap

(vasárnap) a *Központi kávéházban* hangversenyezt. Kezdeté este 8 órakor.

— **Jótekonyság.** A *Steiner* Adolf ravatalára szánt koszorúmegváltás fejében *Kaniz* Jakab ur Budapest 25 koronát, *Löffler* Jakab ur 20 koronát, *Tolnai* János dr. és neje 20 koronát szíveskedett az aradi izr. jótekonyság-egylet javára adományozni, mely nemeslelkü adományokért hálás köszönetét fejezi ki az elnökség.

— **Hölgyek és urak,** kik a lábellel beszerzésénél nemcsak a praktikus elveket követik, hanem a legújabb divat szempontjának is hódolnak, azok *Porter* Vilmos Nagy Áruházánál megbízhatóbb és kitünőbb forrást nem ismernek. A *Porter*-cipők egyébként könnyűek, tartósak, a lábat nem nyomják, nem kinnózzák és szabásuk a legjobb. Azonfelül híresek mesés olcsóságukról is. A tavaszra gyönyörű újdonságok érkeztek és ajánljuk mindenkinek, hogy a *Porter*-féle cipőtermékeket méltassa különös figyelemre. Postán naponként nagy mennyiségű küldetnek vidékre, a városi és megyei telefon száma 324.

— **Pályázatok, betöltendő állások.** Hézagpótló, áldásos célú vállalat az „Országos Általános Pályázati Hírlap”. Cseledeknek, munkásoknak van Magyarországon közvetítők, csak az értelmiségbeli álláskeresőknél nincsen. Ezen hiányt célszerűen, olcsón hozzáférhetően pótolja nevezett lap, mely *azonnal* hírt ad az országban megüresedett összes állásokról, ez által minden álláskereső egy helyen központosítva, könnyen áttekinthetően megtalálja megüresedett állásokat, melyekre gyorsan pályázhat, mi által már igen sokan jutottak jó álláshoz. *Szolgálatot tesz az alkalmazást adóknak is, mert minden megüresedett állást ingyen közzé tesz.* Közzétetnek a hivatalos pályázatok, árlejtések, szállítások is. Hetenkint megjelenve, minden számban számos állami, közigazgatási, magántisztviselő, gazdasági, hivataliszolgái, pénzügyi, kereskedőségi, könyvelői, üzletvezetői, orvosi stb. állás van. Ingyen melléklete: „Házasulandók Lapja”, melynek segítségével házassági célból könnyen, gyorsan ismerkedni lehet. Száma 40 fillér, mely levélbélyegben küldhető. Kiadóhivatal: Budapest, Erzsébet-körút 18. Képviselők *fiókhivatalok* vezetésére, minden nagyobb vidéki városban kerestetnek. 321

— **Aki kertjét szereti,** szép virágokat és kitünő konyhakerti terményeket akar, az fedezze mag-szükségletét *Mauthner* Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésében Budapest, Rottenbiller-utca 33. A cég idele árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegyzék az általánosan ismert, világhírű, kitünő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virágújdonságoknak egész sorozatát is tartalmazza. 3439

— **Házassági célból ismerkedni** legbiztosabban lehet „Házasulandók Lapja” útján: ma, mikor a társas érintkezés, ismerkedés annyira meg van nehezítve, legcélszerűbb egy ilyen lap útján ismeretséget szerezni, mely házasulandók között az egész országban és külföldön is elterjedt. Számos házassági ajánlatot férfiakról, különböző hozományú nőktől tartalmaz. Száma 40 fillérért küldetik az „Országos Általános Pályázati Hírlap”-pal együtt, mely utóbbi tartalmazza az országban megüresedett összes állásokat, pályázatokat. Kiadóhivatal: Budapest, Erzsébet-körút 18. 326

— **Szoba illatok** a legfinomabb minőségekben. 1 üveg 70 fillér *Vojtek* és *Weisz*nál Aradon. 44

Erőszakos esküvő.

(A suszter leánya és az egyetemi tanár fia.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, március 11.

Rómából jelentik, hogy ott tegnap az egyik római katolikus templomban igen érdekes esküvő játszódott le, amelyet a lapok által értesített közönség nagy örömmel fogadott.

Az esküvő szereplői: *Lupo* Cézár, tanuló. Eveinek száma husz; apja egyetemi professor és római háziur; *Munzl*atína *Civifenga*, hölgy. Eveinek száma tizenhat; apja suszter. Ez a két fiatal gyerek egyszerűen egymásba szeretett. A diák esténként epedve várta, hogy a leány kijöjjön a varróbói, a leány pedig nem kevésbé örült, ha a diák hazakisérte. Végre, mikor már örök hűséget esküdtek egymásnak, a fiu odahaza kijelentette, hogy házasodni akar. Apja az egyetemi professor kereken

megtagadta beleegyezését. Hivatkozott a saját házára, kijelentvén, hogy ez a ház a választófal, amely nem engedi meg, hogy az ő fia, egy közönséges suszter leányát vegye el.

Farsang közepén Lupo Cézár hirtelen eltűnt. Apja kétségbeesve tett jelentést a rendőrségnél, ahol egy bőrkötényes egyén épen könyezve panasolta, hogy a leánya elveszett. A bőrkötényes egyén suszter volt és véletlenül Cívilengának hívták.

A rendőrség erélyes nyomozás után egy római szállodában fedezte fel az ifju párt, és erős fedezet alatt hazaszállította őket. De ez mit sem használt. A fiu kijelentette, hogy miután a leányt az együttélésével már kompromittálta, elfogja venni. A zord apa azonban ismét a házra hivatkozott, de eredmény nélkül, mert a fiu felkereste *Respighi* bitorost, hogy adjon engedélyt a templomban való megesketésre. Ez azonban mereven elutasította a szerelmes ifjut.

Tegnap azután a fiu és a leány a susztercsalád és barátai kíséretében beállítottak a *Sant' Andrea delle Fratte* templomba, és a főoltár közelében, ahol a pap a misét tartotta, letérdepeltek. Mikor a lelkész kimondta a Dominus vobiscumot, Lupo Cézár hirtelen felugrott, rámutatott a leányra, és felkiáltott:

— Ez az én feleségem!

— Ez az én férjem! — felelte a leány.

— Mi vagyunk a tanuk! — kiáltotta a négy legközelebb álló férfi.

A lelkész az első pillanatban kissé nem szellemes arcot vágott, de csakhamar magához tért, és energikusan követelte a különös násznép és a boldog pár kidobását, azzal kiszaladt a templomból. A templomszolga megpróbálta a parancs végrehajtását, de kemény ellenállásra talált. A templomban levők izgatottan szaladtak a főoltár felé, mert azt hitték, hogy a pap ellen valami merényletet követtek el. Mikor azonban a történetekről meggyőződtek, lelkes ovációk között kísérték ki a templomból a fiatal párt és a boldog susztert. A templom törvényei szerint a házasság érvényes lévén, a fiatalember zsarnok papája is beadta a derekát, sőt kijelentette, hogy miután már úgy sem lehet segíteni a dolgon, nászajándékul — *egy bölcset* vesz a rettenthetetlen szerelemeseknek.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A Kuria ítélete a soproni bankbukás ügyében. Fővárosi tudósítónk írja: A soproni Építő- és Földhitelbank p. namája ügyében ma délben hirdette ki a Kuria III. tanácsának elnöke *Selley* Sándor az ítéletet, mely kevés kivétellel helybenhagyja a győri ítéletábra ítéletét. A táblai ítélet következőleg szól:

Prohászka Arthur könyvelő 4 évi fegyház; Wrchovszky Gyula pénztáros 3 évi fegyház; Friedrich Agoston igazgatósági alelnök 12 napi fegyház és 1 évre politikai jogainak elvesztése; Kania József dr., Gebhardt József polgármester, Mechle József, Schneider Márton, Zetti Gusztáv és Thuring Nándor igazgatósági tagok egyenként 600—600 korona pénzbüntetést; Felke József, Krétschy Sándor és Prückler Ignác felügyelő bizottsági tagok pedig felmentettek. Braunschier Gyula levelező felmentése és az elhunyt Russ J. B. igazgatósági tag ellen beosztott és helybenhagyatott.

A kir. Kuria csupán Friedrich Agoston alelnök ítéletét *semmissítette* meg, s a vádlottat a 92. § alkalmazásával 600 korona pénzbüntetésre ítélte; ebből az összegből azonban leszámítatik a vádlott 13 napi vizsgálati fogsága, úgyhogy csupán 340 korona lesz fizetendő. A vádlottak és védők többi semmisségi panaszaik mint alaptalanok, elutasítottak. Ugyiszintén elutasított a közvádlónak a felügyelőbizottsági

tagok felmentése miatt beadott semmisségi panasza is, mivel azok ellen nem állapítottatott oly gondatlanságot, amely a bank bukását elősegítette.

§ Athelyezett irnok. A m. kir. igazságügy-miniszter *Csikós Pál mako*i kir. járásbírósi irnokot a szabadkai kir. törvényszékhez helyezte át.

NAPIREND.

Március 12. Szombat. Róm. kath. naptár: Gergely. — Protestáns naptár: Gergely. — Izraelita naptár: Sabbat, Wajikra, Pek. — Görög-keleti naptár (február 28.): Vazul. — A nap két óra 6 perccor, nyugszik 5 óra 43 perccor. Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklyemúzeum helyisége mellett ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, hűvösebb, sok helyütt csapadék. Március 12. Az aradi kereskedők köre választmányi ülése este 9 órakor.

Március 13. Az aradi ipartestület közgyűlése délelőtt 9 $\frac{1}{2}$ órakor. — Az aradi kereskedőifjak betegsegélyző-egylete közgyűlése délelőtt 11 órakor (Kereskedelmi iskola.) — A Viktória takaré- és hitelintézet részvénytársaság közgyűlése délelőtt 10 órakor. — A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj egylete aradi fiókjának közgyűlése délután 3 órakor (Városház.) — Gőzgépezélok és kazánfűtők vizsgálja. — Az aradi honleányok műkedvelői előadás és táncal egybekötött szabadság-ünnepe (Városliget.) — Az aradi fehér kereszt gyermekvédő egyesület közgyűlése délután 3 órakor (Városháza.) — Az aradmegyei szabadelvű párt közgyűlése déli 12 órakor (Millennium külön terem.) — A tótkomlói takarékpénztár közgyűlése.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 11.

Az időjárás javulásával a föld javult és gazdáink már serényen szántanak és vetnek. Az őszi vetés állásáról több panaszt kapunk; néhol a másodszori vetés is igen silány, mit részint a mezei egerek, részint a későbbi nagy nedvesség pusztított ki, általában pedig közepes kilátásaink vannak a vetemények fejlődése felől.

A behozatal élénk forgalommá alakul, dacára a naponkénti áreséseknek.

Ma mintegy 2000 mm. buza és 1000 mm. tengeri volt a behozatal.

Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, *korona* értékben:

- Buza I-ső minőségű 7.60—7.70.
- Buza közép 7.80—7.50.
- Tengeri 4.80—4.90.
- Rozs névleges jegyzés 5.60—5.70.
- Arpa névleges jegyzés 5.00—5.05.
- Zab névleges jegyzés 4.90—5.00.
- Irányzat lanyha.

— Vidéki takarékpénztárak. A *tótkomlói takarékpénztár* e hó 13 án, vasárnap tartja rendez évi közgyűlését, a melyen a nyár óta megüresedett igazgatói és aligazgatói állásokat és egy ujonnan szervezendő vezérigazgatói állást akarnak betölteni. E gyűlésen fogják a *Tótkomlói népbank* azon kérését is tárgyalni, amelylyel a takarékpénztárral való *egyeződés*át kérelmezi.

— Fizetésektelen seiyemáru-cég. A *Peri és Klein* régi seiyemáru-cég Budapesten fizetési zavarokkal küzd. A passzívákat 200 ezer *korona*ra becsülik. A bécsi piac jelentékeny mérvben érdekelve van.

Szesszűzlet.

— Március 11. —

Mai jegyzésünk: Kész árú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Szarított mosók 12.80—13.— korona mmázsánként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 11. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban 118—120 fillérig; öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig; fia-

tal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 124—125 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 123—124 fillérig; fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 122—123 fillérig.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 11.

Delitőzsde. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv korlátozott. Lanya irányzat mellett 18,000 métermázsza került forgalomba, 5 fillérrel olcsóbb árakon. Egyéb gabonanemek néhány fillérrel olcsóbb. Időjárás szép.

Értéktőzsde. Berlin 1 $\frac{1}{2}$ magasabb, Páris 10 olcsóbb.

Zárulat 12 órakor:

Buza áprilisra	8.33—8.34
Buza októberre	8.26—8.27
Rozs áprilisra	6.62—6.63
Rozs októberre	6.67—6.68
Zab áprilisra	5.64—5.65
Zab októberre	5.72—5.73
Tengeri májusra	5.33—5.34
Tengeri júliusra	5.43—5.44
Repce augusztusra	11.40—11.50

Zárulat 5 órakor:

Buza áprilisra	8.35—8.36
Buza októberre	8.25—8.26
Rozs áprilisra	6.60—6.61
Rozs októberre	—
Zab áprilisra	5.62—5.63
Zab októberre	—
Tengeri májusra	5.33—5.34
Tengeri júliusra	—
Repce augusztusra	11.40—11.50

Zárulat 5 órakor:

Csentrák hitelrészvény	636.—
Magyar hitelrészvény	753.—
Leszámitolóbank részvény	451.—
Rima-Murányi vasmű részvény	467.—
Csentrák-magyar államvasuti részvény	635.—
Közuti vasut	584.50
Városi villamos vasut részvény	319.50

IDEGENEK ARADON.

— Március 10. —

Fehér Kereszt szálloda. Hubay Pál dr. és neje ügyvéd Kisjenő. — Krausz Mór utazó Budapest. — Deutsch Miksa lókereskedő Budapest. — Bosányi József utazó Budapest. — Weisz Vilmos utazó Budapest. — Bányai M. L. utazó Budapest. — Philip Rikárd utazó Budapest. — Roth Mór utazó Budapest. — Berger Adolf utazó Bécs. — Radu Károly utazó Budapest. — Glassner Lajos kereskedő Temesvár. — Friedmann Mór kereskedő Gyulafehérvár. — Dundi József utazó Budapest. — Gerő Arpad utazó Budapest. — Komlós Gyula utazó Budapest. — Reisz Ottó utazó Budapest. — Nagy Kálmán utazó Budapest.

Központi szálloda. Scheininger Leo kereskedő Bécs. — Mindszenty György bizt. hivatalnok Brunn. — Csermák Ferenc kereskedő Prága. — Fischer Géza utazó Budapest. — Beinbacher Jakab kereskedő Bécs. — Kovács Béla főügyész Nagyvárad. — Erős Rezső jószágigazgató Nagyvárad. — Kohn Vilmos utazó Szeged. — Valerstein Ferenc butergyáros Szeged. — Mihályfi Lajos dr. ügyvéd Nagyvárad.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1904. évi január hó 1-től. —

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Gyorsvonat délután 4.21	Személyvonat d. u. 3.32
Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szv. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinig délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. e. 8.13
	Személyvonat este 9.05
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.49
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 5.—	Személyvonat reggel 8.35
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 7.06
Személyvonat d. u. 4.11	Személyvonat éjjel 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonról sv. reg. 8.08
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat délelőtt 11.—
Gurahonc sv. d. u. 4.30	Személyvonat este 6.56
	Pankotáról sztv. este 9.20

Alkalmi Könyv- és Papir- Bazár.

A végeladás alatt volt

Révész Nándor-féle

könyv- és papirkereskedés
áruit
megvettük,

és a megmaradt áruk, u. mint:
könyvek, regények, diszművek,
ifjusági iratok, imakönyvek, jogi
és szakirodalmi művek, ugyszin-
tén üzleti könyvek, írópapírok,
levélpapírok, borítékok, diszlevél-
papírok, doboz-levélpapírok, vala-
mint az összes

könyv- és papirkereskedéshez tartozó áruk

az eddigi áraknál

tetemesen olcsóbban

fognak eladatni

ugyanazon helyiségben:

Szabadság-tér 2. sz.

(Deutsch Testvérek volt üzlet helyiségében.)

Kiváló tisztelettel:

INGUSZ I. és FIA

ARAD,

Alkalmi könyv- és papir-bazára.

REGÉNY-CSARNOK.

A mellett.

(Amerikai történet.)

Írta: Adeler Miksa.

(8)

(Folytatás.)

III.

Szombat reggel . . . hideg, mogorva, esős május nap.

A városban bizonyos izgalom volt észrevehető. A csapások előtt férfiak áldogáltak oda-kötözött lovak mellett s beszélgettek politikáról, az aratás reményeiről, a gabona áráról s a legújabb hírekről, melyeket a postakocsi hozott meg Filadelfiából. Bent az ivóban új-ágot olvastak az emberek, egy hónappal ezelőtről való újságot; hozzá ittak, szitkozódtak, hangos szóval vitakoztak.

De ami ezen a reggelen az egész világot vonzotta, más irányban volt. A Fő utca közepén pázsitos tér volt, husz láb széles, fűvel benőtt terület, amely két oldalt fával volt benőve. Annak a kis rétnek a közepén állt a korbácsoló oszlop s a pellengér.

A toronyóra tizen ütött, a hangja végigcsendült az utcán. Ugyanannak a harangaak a hangja, amely vasárnap Isten imáadására s kegyelmének a kérésére hívta a népet. Többféle hasznát vették ennek a haragnak. A jámboroknak az imádság óráját, a bűnösöknek a büntetését hirdette.

Az első ütésre a fogház ajtaján kilépett a porkoláb egy züllött külsejű fehér emberrel a karmai között. Felsietett foglyával a pellengér dobogójára s nekikészült, hogy belezárja. A fiuk lent összesereglettek s készenlétbe helyezték a rohat almát, záptojást, kavicsot, amit a bűnösnek szántak.

A porkoláb megint leszállt. Egyik flu fel-emelte a karját, s a pellengére kötött szerencsétlent megdobta egy záptojással. Az arca kelles közepébe talált s az undok folyadék végigcsordult rajta egész az állág.

Ez volt a jel a sortűzre. Tojás, döglött macska, sár, kavics, göröngy, hant, gyepek s egyéb undok dolog záporzott rá a szegény bűnösre, míg az egész dobogó tele nem lett szeméttel. A pellengére kötött ember hangosan üvöltött a fájdalomtól s hiába iparkodott lerázni arcáról a vért, amely fötrepedt bőrből serkedt ki, hiába iparkodott szabadulni a sártól, amely ellepte egész fejét. Az otromba tömeg ott bujálkodott körülvette, röhögött a vergődésén, cufneveket kiabált fel hozzá, élcelt rá, a gallérját meg a vaskézlelőjét emelgette s az egész nagy tömegben nem volt egyetlen emri szív, amely csak a legkisebb szánalmat érezte volna iránta. Egy teljes ór. hosszat tartott ez a kimondhatatlan gyötrelme. Mikor a toronyóra tizenegyet ütött, a bűnöst rettenetes állapotban, nehéz sebekkel vitték el, mert a maga lábán már alig tudott járni.

E napon a pellengérnek nem volt több szerepe. A korbácsoló oszlop került most sorra. Két asszonyt fognak megkorbácsolni, egy fehéret, s egy feketét. Tudjuk, hogy ki volt a fehér.

A néger nőnek kellett először elszenvednie a büntetést. A szorongástól s rémülettől tébolyodottan vonszolták elő a börtönből. A csipőjét s a lábcszarát K. tünből való szenyves szoknya fedte. Meztelen felső testére, amelyről már előre lehúzták a ruhát, egy rongyos pokrócdarabot vetettek. A porkoláb minden erejét megfeszítve ráncigálta keresztül az üvöltő tömeg az oszlophoz. S míg a nő, vad s összefüggéstelen szavakkal rikácsoló kegyelemért, igerve mindenféle érthetetlen, lehetetlen dolgot, a törvény végrehajtója rákapcsolta kinyitott kezére a rövid bíncset, úgy hogy az asszony kénytelen volt a labahegyére állni. A pokrócot lerántották a válláról s a nő tágranyilt, borzalomtól villogó szemmel tekintett hátra a seriffre, aki készen állt a korbácsolás.

Ez az erényes tisztviselő nagy nyugalommal tapogatta végig korbácsa éles szíjját és süket füle hallgatta az asszony szakadatlan könyörgését. Mikor a porkoláb odaszólt neki:

— Negyven ütés, seriff, — lassan meg-lóbálta a korbácsot a levegőbe s a szíjszalak vége érintette az áldozat hátát, úgy, hogy már az első csapásra kiserkedt a vére.

A tömeg röhögött és tapsolt. A seriff a teiszénnyilváníást, az olyan ember közömbös-ségével fogadta, aki érzi hivatala jelentőségét s bizik az ügyességében.

S amint a csapások egymásután hullottak, a néger nő bőre biborvörös hurkákkalett, a vér pedig biboros áradatban tört elő, lecsorgott a nyomoruságos szoknyára s új, rettenetős színnel festette be. Az asszony átható sikoltozása betöltötte a levegőt s a jólelkűbb embereket szánalommal töltötte el. De mivel „nigger”-ről volt szó, a feltámadó szánalom csakhamar kialudt magint.

Az asszony vonaglott, rángott a csapások alatt s előre hajolt, míg végre elgyengülve a véresztéstől, rettenetes fájdalomtól s idegei kimerültségétől, gyámoltalanul összeroskadt s csak a karján függött már. A seriff egy pillanatra azon gondolkodott, hogy a büntetés többi részét majd akkor osztja ki, amikor az asszony magához tér. De mivel már csak öt csapás volt hátra, gondolta mégis jobb lesz egyszerre végezni.

Végig vert az élettelen testén, amire aztán előjött a porkoláb s egy nagy ollót adott a seriffnek. Ez hidegvérrel fogta a vágott szerencsétlent s az asszony mindegyik füléből levágott egy darabot. Erre aztán kiszédtek kezét a bilincsből s véresen, megcsontitva, eszméletlenül vitték a börtönbe.

Az áldozat halálfelelmének sikoltozása áthatott már ezeken a falokon s még jobban kivette a vért egy nőnek a halálsápadt arcából, annak a nőnek, aki tudta, hogy társa lesz a szenvedésben a szegény fekete asszonynak.

Még két asszony volt rajta kívül ott a cellában: Engle és Willitsné. Amaz a leánya miatt leküzdte fájdalma kitörését, de nem mert többé egy szót sem szólni. Willitsné szemében könnyel iparkodott Maryt vigasztalni, amit reszkető kézzel vetkőztette le a martirium elszenvedésére.

— Eljön a nap, édes Marym — mondta — amikor ártatlanságod ki fog derülni, s mikor ezek a gonosz emberek porig alázva hajtják meg előtted a fejüket. De most légy bátor, kedvesem. Őrizd meg a bátorságodat mindvégig. Talán nem is lesz olyan nehéz elviselni. Bar most sőt éjszaka borult ránk, majd eljön az öröm és vidámság hajnala. Együtt fogunk mi még örülni a boldogságnak!

Egle Mary szóltanul, szoborszerűen állt a helyén, amint vetették le róla a ruhát s szép, fehér bőre szinte megvilágította a cella sötétjét.

(Vége következik.)

Nemzeti színház.

Bérlet 156. sz.

Páros.

Szombaton, 1904. évi március hó 12 én:

Kleopatra.

Operette 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerzette: Verő Gy.

SZEMÉLYEK:

Pálma grófné Répásy G.	Regnard	Ligetli V.
Millefleór Főti Frida.	Mispixil Jim	Németh J.
Zepherine Szilassy J.	Chaloudeau	Juhai József.
Cassia Valér Bonis Lajos.	George apó	Győre Alajos.

Kezdete este 7 és fél órakor.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik felejthetetlen drága halottunk

WILD JÁNOS

elhunyta alkalmából annak temetésén egyénileg, mint testületileg megjelentek, koszorukat küldtek és méretetlen nagy fájdalomukat igaz részvétük mind megannyi jeleivel enyhíteni igyekeztek, fogadják ezuton is megtört szívükből fakadó hálás köszönetünket.

Arad, 1904. március 11.

708

A gyászoló család.

Gyár: NYERGES UJFALU (Esztergom m.) Sürgönycim: Eternit Budapest. Telefon 12—92 Gyár: VÖCKLABRUCK (Felső Ausztria.)

ETERNIT-PALA AZBESZT-CEMENT-PALA

HATSCHKEK LAJOS SZAB.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK HATSCHKEK LAJOS BUDAPEST, VI., Andrásy-ut 33.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsi rakomány. — Kérjen ismertetést.

2486

APRÓ HIRDETESEK.

Falusi liba.

Köszönöm! Várom a továbbit!

Gyakornok.

Kereskedelmi akadémiát végzett, érettségizett, jó írásu fiatalember, ki katona kötelezettségének már eleget tett, gyakornoknak keresetlik. Ajánlatok „Gyakornok” jellege alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 679

Elsőrendű.

nehéz, vastag pörkölt szalonna kapható Meistrovich Jánosnál Aradon. 658

Szavallatok márczius 15-ére

és minden más iskolai ünnepélyre Kovács-Maurer szavalókönyv iskolai ünnepélyekre, bekötve 50 fillér. A pénz beküldésénél vidékre bérmentve küldi: Ingusz I. és fia könyvkereskedése. Arad. Telefon 517.

Nagymennyiségű Maculatura

eladó az Aradi nyomda Részv. Társaságnál.

Tavasza

rendeljen czipőt

Seelinger M. Andor

mintaczipészetében 667

Arad, Szabadság-tér 4.

500—1000

koronát kereshet

minden risikó nélkül, minden különös előképzettség nélkül havonként teljesen költségmentesen.

Tessék ajánlatot küldeni Konstant. Eisele névre Stuttgart Ludwig-strasse 56. „E. 87” jelige alatt. 590

A jóhírnévnek örvendő

„Polgári kávéház”

más vállalat miatt sürgősen olcsón eladó.

Bővebbet ugyanott. 668

Köhögést esillapít

a hirneves és kellemes ízű

Kaiser-féle

mell-bonbon.

2740 közjegyzőileg hiteltesített bizonyítvány igazolja a biztos eredményt köhögés, rekedtség vagy katarus és elnyálkásodás ellen. Minden egyéb szert kérünk visszautasítani.

Csomagja 20 és 40 fillér.

Kapható: Gutori Földes Kefemen és Khudy József a Szűz Máriához, Berger Gyula a Szent Erzsébethez címzett és Hajós Árpád gyógyszerárában Aradon. 247

Alkalmi bevásárlási forrás.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Arany-, ezüst- és zálogjegyek megvételnek. 62

Funkelstein József

Aradon,

Petőfi-utca (Bing-ház.)

Kapható:

arankamentes magyar

HERE

és 695

Luczerna mag,

mely a m. kir. magvizsgáló állomás által felülvizsgáltatott és ólomzárral ellátott.

Buttyin (Aradmegye) községben szabadkézből eladatik egy jó helyen lévő

beltelkes lakóház

jó állapotban lévő melléképületeivel együtt.

Az árra nézve értekezhetni lehet

özv. Draga Gyula szül. Suciú

buttyini lakos tulajdonosnővel. 704

A nagyérdemű közönség és régebbi vevőim szives tudomására hozom, hogy megboldogult férjem életében is magam vezetett

Wild János huscsarnoka

cz. üzletet ezután is tovább fogom vezetni s minden ügykezelettel azon leszek, hogy kedves vevőim teljes megelégedését ezentúl még jobban kiérdemelem.

Kiterjedt összeköttetésem folytán, mindenkor friss és elsőrendű minőségű husokkal rendelkezvén, bizton reményelem a nagyérdemű közönség további teljes megelégedését is.

Mely reményben a nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri

707

Ozv. Wild Jánosné.

ALAPITTATOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest, VII., Wesselényi-utca 54. szám.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt. Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg. 75

ALAPITTATOTT 1890.

C z i p ő t

mely

a legelegánsabb
legkényelmesebb
legtartósabb
legolcsóbb

Magyar
gyártmány.

a legnagyobb választékban csakis

„TURUL” CZIPÓGYÁR R. T.

ma megnyílt

főraktárában

ARADON,

a minoriták palotájában az Andrássy-téren

vásároljon!

626

Telefon 537. szám.

Tavaszi
idény!

Férfi ezugos czipő prima vikszosbőr frt	2.25
Férfi füzös czipő igen erős bőrből „	2.50
Női füzös czipő fekete és színes elegáns és kiváló munka „	2.25
Női gombos czipő fekete és színes, divatos és sikkos „	2.75
Leányczipők, füzös és gombos, fekete és színes „	1.50
Gyermekek czipők, ugyanaz „	-.80

Különlegesség: Amerikai Goodyear czipő.